

Η ΝΕΑ

ΖΩΗ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΙ

ΕΤΟΣ Β΄.

ΜΑΡΤΙΟΣ 1906

ΑΡΙΘ. 19.

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἀποδίδονται.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΩΝΩΝ ὑπὸ Γ. Θ. Ματθαιοπούλου.

Υφηνητοῦ τῆς Γεν. Χιμείας	Σελ.	341
ΑΓΝΩΣΤΟΙ ΗΡΩΕΣ (διήγημα) ὑπὸ Δημ. Μοσχονά	»	345
Η ΕΑΡΙΝΗ ΙΣΗΜΕΡΙΑ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ ὑπὸ Κ. Θ. Παγώνη	»	348
ΚΕ' ΜΑΡΤΙΟΥ - ΕΝΑΣ ΤΑΦΟΣ (διήγημα) ὑπὸ Κ. Ν. Κωνσταντινίδου	»	352
Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ὑπὸ Κ. Α. Παπαζῆ	»	353
ΠΕΡΙ ΠΡΟΕΛΕΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΥΛΗΣ ὑπὸ Κ. Καδύμια	»	356
ΝΕΑ ΖΩΗ - ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ	»	358
ΝΕΑ ΖΩΗ - ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ	»	359
ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΖΩΗ	»	360

Τιμὴ ἐκάστου φύλλαδιου Γ. Δ. 3.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΣ:

Ἐν Αἰγύπτῳ:		Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ:	
Ἐτησία	Γρ. Διατ. 30.	Ἐτησία	Φρ. Χρ. 8.
Ἐξάμηνος	» » 20.	Ἐξάμηνος	» » 5.

Διὰ πᾶν ἀφορῶν τὸν Σύλλογον ἢ τὸ Περιοδικόν, ἀπευθυντέον:

“Nea Zoï”

Rue Tewfick Pacha No 29, ALEXANDRIE (Egypte)

Τύποις - Ι. Κ. ΛΑΓΟΥΔΑΚΗ - Ἀλεξάνδρεια

Η ΝΕΑ

ΖΩΗ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ.

ΕΤΟΣ Β'.

ΜΑΡΤΙΟΣ 1906

ΑΡΙΘ. 19.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΥΛΗΣ ΓΕΝΙΚΩΣ

ΚΑΙ ΙΔΙΩΣ

Περὶ τῆς θεωρίας τῶν ἀτόμων καὶ ἠλεκτρονῶν.

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Αἰ ἀνεξαρτήτως τῆς ἀπὸ φυσικῆς ἀπόψεως διαπλάσεως τῆς ἐννοίας τῶν ἠλεκτριόντων καὶ τῆς ἐκ ταύτης σχηματισθείσης πεποιθήσεως ὅτι τὰ ἄτομα τῶν στοιχείων ἡμῶν εἶναι σύνθετα σώματα, ἢ μάλλον σώματα δυνάμενα νὰ διαιρεθῶσι περαιτέρω καὶ ἄλλως κατέληξαν εἰς τὴν πεποίθησιν ὅτι τὰ χημικὰ ἡμῶν ἄτομα εἶναι σύνθετα σώματα.

Κατὰ τὸ 1896 δηλονότι ὁ Becquerel ἐξετάζων τὰ φωσφορίζοντα ἅλατα τοῦ οὐρανίου, παρατήρησεν ὅτι ταῦτα, καὶ ἂν παραμείνωσιν ἐπὶ μακρὸν ἐν τῷ σκότει ἔχουσι τὴν ιδιότητα νὰ ἐκπέμπωσιν εἰδικὰς ἀκτίνας, ἅς αὐτὸς μὲν ἐνόμισεν ἀκτίνας φωτός, ὁ Le Bon δὲ πρῶτος αὐτὸς ἐκφράσας τὴν ἰδέαν, ὡς ἀκτίνας διαφόρους τῶν ἀκτίνων τοῦ φωτός. Ὀλίγον βραδύτερον παρατηρήθη ὑπὸ τῆς κ. Curie καὶ ἀνεξαρτήτως αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Schmidt ὅτι καὶ τὸ θόριον ἐκπέμπει τοιαύτας ἀκτίνας. Τέλος κατὰ τὸ 1898 ὁ κ. καὶ ἡ κ. Curie ἐποίησαν τὴν ρηξικέλευθον αὐτῶν ἀνακάλυψιν τοῦ ραδίου καὶ τοῦ πολωνίου, ἃν ἐπηκολούθησαν αἱ ἀνακαλύψεις ὑπ' ἄλλων καὶ ἄλλων ἀκτινοβολούντων σωμάτων.

Αἱ καταπληκτικαὶ τοῦ ραδίου καὶ τῶν προσομοίων σωμάτων ιδιότητες δὲν ἦτο πλέον δυνατόν νὰ ἐξηγηθῶσι διὰ τῶν ὑπαρχουσῶν θεωριῶν.

Ἴδωμεν ἐν βραχεί τὰς ιδιότητας ταύτας.

Ἡ ὑπ' αὐτῶν ἐκπεμπομένη ἐνέργεια εἶναι διαρκῆς καὶ μεγίστης ἐντάσεως, τοῦ μεγέθους δὲ ταύτης ἰδέαν τινὰ δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἐκ τῶν ἐξῆς: Ἐντὸς μιᾶς ὥρας ποσὸν τι ραδίου δύναται νὰ θερμάνῃ ἴσην ποσότητα ὕδατος ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τῆς πήξεως μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ βρασμοῦ. Ἡ εἰς δύο μόνον ἡμέρας ὑπὸ τοῦ ραδίου ἐκπεμπομένη ἐνέργεια εἶναι ἴση πρὸς τὴν ἀναπτυσσομένην ὑπὸ τῆς ἰσχυροτέρας ἐκρηκτικῆς ὕλης κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκρήξεως. Ἐὰν ἡ ἐντὸς ἐνὸς ἔτους ἀποδομένη ἐνέργεια ἠδύνατο νὰ ἀποδοθῇ ἐντὸς στιγμῆς, ἐν γραμμάριον ραδίου θὰ ἐπέφερε τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα οἷον καὶ εἰς τόννος τῆς ἰσχυροτέρας ἐκρηκτικῆς ὕλης.

Περαιτέρω τὰ σώματα ταῦτα μετατρέπουσι τὸ ὀξύγονον εἰς ὄξον, τὸν κίτρινον φωσφόρον εἰς ἐρυθρόν, καθιστῶσιν ἠλεκτραγωγὸν τὸν ἀέρα, ἐπιδρῶσιν ἐπὶ φωτογραφικῶν πλακῶν.

Ἄλλα καὶ φυσιολογικὰς ιδιότητας κέκτηνται: οὕτω προκαλοῦσι πληγὰς δυσκόλως καὶ μετὰ ἔτος ἰωμένας: τέλος δὲ ἐὰν πλησιάζωμεν αὐτὰ εἰς τὸ μέτωπον ἀνθρώπου κεκλεισμένους ἔχοντας τοὺς ὀφθαλμούς, οὗτος αἰσθάνεται ὡς ἐὰν τὸ ὀπίσθεν μέρος τῆς κεφαλῆς του ἐπληροῦτο φωτὸς διαχύτου.

Τὰ ἐνεργὰ ταῦτα σώματα ἐξακοντίζουσι διαρκῶς ἀκτίνας, αἱ ἀκτίνες δὲ αὐταὶ εἶναι γενικῶς τριῶν τύπων. Τοὺς τύπους τούτους ἐκάλεσαν διὰ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων α, β καὶ γ. Αἱ ἀκτίνες αὐταὶ διεισδύουσι γενικῶς διὰ σωμάτων, μὴ διαπερατῶν ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ φωτός. Οὕτως αἱ ἀκτίνες γ διέρχονται διὰ σιδήρου πάχους 19 ἐ.μ. ἀκωλύτως μόλις χάνουσαι τὸ ἐν ἑκατοστὸν τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν δυνάμεως. Αἱ ἀκτίνες αὐταὶ, γ, εἶναι παρόμοιαι πρὸς τὰς ἀκτίνας τοῦ Röntgen.

Αί ακτίνες δ' έχουν τὴν μεγαλύτεραν φωτογραφικὴν δύναμιν, εἶναι παρόμοιαι πρὸς τὰς καθοδικὰς ακτίνας, ἀποτελοῦνται δὲ ἀπὸ ὕλικα τεμαχίδια, ὧν ἡ μάζα εἶναι περίπου διχοχιλιάκις μικροτέρα τῆς τοῦ ὑδρογόνου. Ἀποτελοῦνται δηλαδὴ ἐξ ἠλεκτριόντων.

Αἱ δὲ ακτίνες α' ἀποτελοῦνται ἐπίσης ἐξ ὕλικων τεμαχιδίων, ὧν ἡ μάζα εἶναι περίπου διπλασία τῆς τοῦ ὑδρογόνου διὰ τοῦτο δὲ ἔχουσι καὶ μικρὰν διεισδυτικὴν δύναμιν.

Εὐρισκόμεθα λοιπὸν πρὸ τοῦ νέου γεγονότος ὅτι τὰ στοιχεῖα ταῦτα παρὰ τὰς μέχρι τοῦδε ἐπικρατούσας περὶ τῶν σωμάτων ἰδέας, ἐξακοντίζουσι διαρκῶς ὕλικα τεμαχίδια. Ἄρα τὰ σώματα ἀποσυντίθενται. Ἄλλὰ τὰ ἐξακοντίζόμενα τεμαχίδια εἶναι μικρότερα τοῦ ἀτόμου τοῦ ὑδρογόνου, ἐν ᾧ τὸ ἀτομικὸν βῆρος τῶν αἰγλοβόλων σωμάτων εἶναι πολὺ μεγαλύτερον τοῦ ὑδρογόνου, τὰ σωμάτια δηλονότι τὰ ἐξακοντίζόμενα εἶναι μικρότερα τοῦ ἀτόμου τοῦ ἐξακοντίζοντος σώματος. Ἄρα, ἄλλη λύσις δὲν ὑπάρχει· τὰ άτομα ἡμῶν τὰ ἐπὶ μακρὸν ὡς ἀδιάρητα θεωρούμενα ἀποσυντίθενται.

Τὴν ἰδέαν ταύτην ἐξέφρασαν ὁ Le Bon καὶ ὁ J. Sterne τῷ 1902, πρῶτοι. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Crookes καὶ ὁ Becquerel ἀπεχώρησαν ἐκ τοῦ οὐρανίου οὐσίαν τινά, παραγομένην ἐξ αὐτοῦ ἦν Urx ἐκάλεσαν. Τέλος ἀπεδείχθη ὅτι ὅλα τὰ ἐνεργὰ σώματα ἐκπέμπουσι διαρκῶς ἀερίον τι, ὅπερ ἐκπομπὴν ἐκάλεσαν, ἐξ οὗ πάλιν παράγονται ἄλλα σώματα. Ἐκ τοῦ ραδίου π.χ. παράγονται διαδοχικῶς ὅ νέα σώματα.

Ἐπὶ τῶν γεγονότων τούτων καὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἔρευνῶν ἐπὶ τοῦ θορίου βασιζόμενοι οἱ E. Rutherford καὶ F. Soddy κατέληξαν εἰς τὰς ἐξῆς σκέψεις: Τὰ άτομα τῶν στοιχείων ἐκείνων ἄτινα ὡς φαίνεται δὲν δύνανται νὰ ζήσωσιν ὑπὸ τὰς νῦν ὑπαρχούσας φυσικὰς συνθήκας ἀποσυντίθενται. Δὲν ἀποσυντίθενται ὅμως ὅλα τὰ άτομα διὰ μίαν, ἀλλὰ μόνον ὀρισμένον ποσοστὸν τῶν ὑπαρχόντων ἀτόμων, ἄτινα ὑπὸ μορφήν αἰγληθέντων τεμαχίων ἐξακοντίζονται εἰς τὸν χῶρον. Κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν τῆς ἀποσυνθέσεως τὸ μέγιστον μέρος τῶν ἀτόμων εἶναι συνήθως ἀνεργὰ άτομα, μὴ ἐπηρεαζόμενα ὑπὸ τῶν ἀποσυντιθεμένων ἀτόμων μήτε ἐπιδρῶντα ἐπ' αὐτῶν. Ἡ ἀποσύνθεσις τῶν ἀτόμων γίνεται αἰφνιδίως καὶ κατὰ τρόπον ἐκρήξεως, διακρίνεται ὅμως τῆς συνήθους ἐκρήξεως ὅτι ἡ ἐκρηξις ἐνδὸς ἀτόμου τῶν ἐνεργῶν σωμάτων οὐδόλως ἐπιταχύνει τὴν ἐκρηξίν τῶν γειτνιαζόντων ἀτόμων, ἐν ᾧ κατὰ τὰς συνήθεις ἐκρήξεις μόλις ἐν μόριον π.χ. βαμβάκοπυρίτιδος ἐκραγῆ, προκαλεῖ καὶ τῶν γειτνιαζόντων μορίων τὴν ἐκρηξίν οὕτως ὥστε ἐντὸς ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος ἡ ὅλη μάζα ἐκρήγνυται καὶ ἀποσυντίθεται.

Ἡ ἀρχικὴ αἰτία τῆς ἀποσυνθέσεως εἶναι ἀγνωστος, ἡ ἀποσύνθεσις αὕτη ὅμως δι' οὐδενὸς μέσου εἶναι δυνατὸν οὔτε νὰ ἐπιταχυνθῆ οὔτε νὰ ἐπιβραδυνθῆ. Αἱ χημικαὶ καὶ φυσικαὶ ιδιότητες τῶν ἀτόμων φαίνεται ὅτι οὐδέποτε ὑφίστανται μεταβολὴν μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν τὸ άτομον παύει ὑπάρχειν ὡς ὃν αὐτοῦσιον. Αἰφνιδίως ὅλως καὶ ἄνευ οὐδενὸς σημείου, ἐξακοντι-

ζονται τὰ θραύσματα συνεπιεῖα ἐσωτερικῆς τοῦ ἀτόμου διασπάσεως.

Ὅλα ταῦτα θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ μελετηθῶσιν ἐὰν τὸ άτομον τὸ ἀποσυντιθέμενον μετέπιπτεν εὐθὺς ἐκ τῆς ἀρχικῆς καταστάσεως εἰς τὴν τελευταίαν. Εὐτυχῶς δὲν συμβαίνει τοῦτο. Τὸ άτομον ὑφίσταται πολλαπλὰς μεταβολὰς πρὶν ἢ καταλήξῃ εἰς τὴν τελευταίαν κατάστασιν, εἶδομεν δὲ ὅτι τὸ ράδιον ὑφίσταται ὅ τοιαύτας ἐκάστη τῶν μεταβολῶν τούτων γίνεται μετ' ἐκρήξεως ἐξακοντιζομένων σωματιδίων ὑπὸ μορφήν ακτίνων. Ὑπάρχουσι λοιπὸν διάμεσα σώματα ἄτινα ἔχουσι διάφορους ἰδιότητας δι' ὧν δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν αὐτά. Τὰ διάμεσα ταῦτα σώματα ὠνόμασαν οἱ Rutherford καὶ Soddy μετὰ ὁ λ α. Τὰ μεταβόλα ζῶσιν ἐπὶ βραχὺ ἐν ὅσῳ ζῶσιν εἶναι κανονικὰ άτομα, ἔχοντα τὰς συνήθεις ιδιότητας τῆς ὕλης· κατὰ τὴν στιγμὴν ὅμως τῆς ἀποσυνθέσεως δεικνύουσι τὰς ιδιότητας τῆς αἰγλοβόλιας καὶ ἐκ ταύτης διακρίνομεν αὐτά.

Τῶν μεταβόλων δὲ τούτων, ἐπειδὴ ἐν ἐκάστη μονάδι τεῦ χρόνου ἀποσυντίθεται ὀρισμένον ποσοστὸν τῶν ὑπαρχόντων ἀτόμων, ὑπελογίσθη καὶ ἡ διάρκειά τῆς ζωῆς, οὕτω:

τὸ ἐκ τοῦ ακτινίου ἀερίου ζῆ	587
τὸ ἐκ τοῦ θορίου » »	878
τὸ ἐκ τοῦ ραδίου » »	5 ἡμ. 8 ὥρ.
τὸ πολώνιον » »	16 μῆνας

Τὸ ράδιον, ὅπερ δύναται νὰ θεωρηθῆ μεταβόλον τοῦ οὐρανίου ζῆ 1150 ἔτη, ἐν ᾧ τὸ οὐράνιον καὶ τὸ θόριον θὰ ἀπολαύσωσι τὰ καλά τοῦ κόσμου ὑπὲρ τὰ 10 ἑκατομμύρια ἔτη ἀκόμη.

Ἐννοεῖται ὅτι οἱ ἀριθμοὶ αὗτοι παριστῶσι τὴν μέσων διάρκειαν τῆς ζωῆς τῶν ἐνεργῶν τούτων στοιχείων, διότι ἀφ' οὗ ἐν ἐκάστη μονάδι τοῦ χρόνου καταθρονοματίζεται ὀρισμένον ποσοστὸν τοῦ ὑπαρχόντος ἀριθμοῦ ἀτόμων, ἔπειτα ὅτι ἡ ἀληθὴς διάρκεια τῆς ζωῆς αὐτῶν ἔχει ὅλας τὰς τιμὰς ἀπὸ τοῦ μηδενὸς μέχρι τοῦ ἀπείρου. Τοῦτο δὲ εἶναι ἡ πρώτη διάφορος ἰδιότης τῶν διαφόρων ἀτόμων ἐνδὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ στοιχείου· ἄλλα μὲν ζῶσι μὴδὲν χρόνον, ἄλλα δὲ ἀπειρον. Εἶναι δὲ μεγίστης σπουδαιότητος τὸ συμπέρασμα τοῦτο διότι προκαλεῖ τὸ ζήτημα μήπως ὅλαι αἱ ιδιότητες τῶν ἀτόμων εἶναι μέσαι ιδιότητες, ἐν ᾧ τὰ διάφορα άτομα λαμβάνουσι διαφόρους φάσεις, πολὺ διαφόρους ἀλλήλων χημικῶς τε καὶ φυσικῶς.

Ἡ θεωρία αὕτη τῆς ἀποσυνθέσεως ὑποθέτει τὴν παραγωγὴν τῶν στοιχείων ἐξ ἐνδὸς ἢ περισσοτέρων συνθέτων σωμάτων δι' ἀποσυνθέσεως. Καὶ ὄντως ἐβεβαιώθη διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ Ramsay καὶ Soddy ὅτι τὸ ἥλιον παράγεται ἐκ τοῦ ραδίου. Κατὰ τοὺς τελευταίους δὲ χρόνους ἀπεδείχθη ὅτι τὸ θόριον μεταβάλλεται ἐμμέσως εἰς οὐράνιον, τὸ οὐράνιον δὲ εἰς ράδιον, τοῦτο δὲ πλὴν τοῦ ἡλίου μεταβάλλεται καὶ εἰς πολώνιον. Κατὰ τοὺς τελευταίους δὲ αὐτοὺς μῆνας τέλος κατέληξαν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ ἐνεργὰ αὐτὰ σώματα μεταβάλλονται ἐν τέλει εἰς μόλυβδον.

Συμφώνως πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Rutherford καὶ Soddy δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὰ ἐκ τοῦ περιοδικοῦ συστήματος ἐλλείποντα στοιχεῖα δὲν

δύνανται πλέον νὰ ἀνευρεθῶσιν ὡς ἤδη ἀποθανόντα, ἰδίως μετὰ μεγάλου ἀτομικοῦ βάρους. Εἶναι, Κυρίαί καὶ Κύριοι, τὰ μεγαθήρια τοῦ ἀνοργάνου κόσμου, ἄτινα μὴ δυνήθοντα νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὰς νῦν κρατούσας φυσικὰς συνθήκας ἐξέλιπον. Τοῦναντίον δὲ, ἀναλόγως πρὸς τὴν θεωρίαν τοῦ Δαρβίνου περὶ τῆς συμμορφώσεως τῶν ὄντων πρὸς τὸ περιβάλλον, δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὰ σημερινὰ ἡμῶν στοιχεῖα ζῶσι, διότι δύνανται νὰ ζήσωσιν ὑπὸ τὰς νῦν κρατούσας φυσικὰς συνθήκας. Καὶ διὰ τοῦτο εἶναι σταθερά, διότι ὑπάρχουσι ὡς διασωθέντα μετὰ φυσικὴν ἐπιλογὴν. Τὰ δὲ ἐνεργὰ στοιχεῖα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τὰ ἐνωτικά μέλη τῶν ἀποθανόντων στοιχείων πρὸς τὰ ζῶντα.

Ἄλλὰ διατὶ τὰ άτομα τῶν στοιχείων αὐτῶν ἀποσυντίθενται βαθμηδὸν καὶ δὲν ἀποσυντίθενται ὅλα ὁμοῦ, διὰ μίαν ἔσον τὸ στοιχεῖον; Μήπως τὸ στοιχεῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀτομὰ διαφόρου ποιότητος; Ἄλλὰ τότε ἔπρεπε νὰ ἦτο δυνατὴ ἡ ἀποχώρησις τῶν ὁμοίας ποιότητος ἀτόμων, ὅπερ ὅμως δὲν ἐπετεύχθη.

Διάφοροι ἐπιστήμονες προσεπάθησαν διὰ διαφόρων ὑποθέσεων περὶ τῆς συστάσεως τῶν ἀτόμων νὰ ἐξαγάγῃσι τοῦτο. Οὕτως ὁ G. Runge διέτύπωσε τὴν ὑπόθεσιν ὅτι τὸ άτομον δύναται νὰ εἶναι προσόμοιον πρὸς μεμονωμένον ἡλιακὸν σύστημα, τὸ κέντρον τοῦ ὁποίου καταλαμβάνει μέγας διὰ θετικοῦ ἠλεκτρισμοῦ πεφορτωμένον πυρῆν, οἶονεὶ ὁ ἥλιος τοῦ ἡλιακοῦ τούτου συστήματος, περὶ τοῦτον δὲ διατρέχει κατ' ἐλλειπτικὴν τροχίαν ἀριθμὸς τις ἀρνητικῶς πεφορτωμένων πλανητῶν, τὰ ἠλεκτριόντα, ἐκάστοτε δὲ εἰς τινα θέσιν τοῦ πλανητικοῦ συστήματος ἐπέρχεται ἡ ἀποσύνθεσις. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη δὲν φαίνεται πιθανὴ οὔτε ἀπὸ μηχανικῆς οὔτε ἀπὸ χημικῆς ἀπόψεως.

Ὁ Soddy ἀφ' ἐτέρου ὅτι 1904 ὑποθέτει ὅτι τὸ ἐσωτερικὸν τῶν ἀτόμων εὐρίσκειται εἰς μεγίστην ταχύτητα κίνησιν, ὅτι δὲ αἱ κινήσεις αὗται εἶναι ὅλως ἀκανόνιστοι καὶ ὅτι ἡ στιγμὴ καθ' ἣν ἀτομὸν τι ἐκρήγνυται εἶναι ὅλως τυχαία.

Ὁ W. Wien τέλος τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1905 ἐξέφρασε τὴν ἰδέαν ὅτι τὰ ἠλεκτριόντα εὐρίσκονται ἐν σχετικῇ ἡρεμίᾳ πρὸς τὸν κεντρικὸν θετικῶς πεφορτωμένον πυρῆνα. Ἐάν τοιοῦτόν τι ἠλεκτριὸν ἀπωθηθῆ ὑπὸ ἄλλου ἐξωθεν παρ' αὐτῷ ἐρχομένου, ἐκτελεῖ δονήσεις περὶ τὴν θέσιν τῆς ἰσορροπίας αὐτοῦ. Εἰς τὰ άτομα τῶν συνήθων στοιχείων ἡ ἔλξις τοῦ κεντρικοῦ πυρῆνος ὑπερνεκρῶ τὰς ἀπώσεις τῶν ἀρνητικῶν ἠλεκτριόντων καὶ τὸ άτομον παραμένει ὡς τοιοῦτον.

Δυνατὸν ὅμως αἱ ἐλκτικαὶ καὶ ὠστικαὶ δυνάμεις νὰ εἶναι σχεδὸν ἴσαι· τότε δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἀσταθὴς κατάστασις τοῦ ἀτόμου, διὰ μίαν δὲ ἐξωτερικῆς δυνάμεως νὰ ἀπωθηθῆ τὸ ἠλεκτριὸν πρὸς τὸ κέντρον ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ. Ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει τὸ ἠλεκτριὸν ἐκσφενδονίζεται πρὸς τὰ ὕψη, οὕτω δὲ φαίνεται ὅτι συμβαίνει εἰς τὰ αἰγλοβόλα σώματα.

Καὶ ἀφ' οὗ τὸ άτομον εἶναι σύνθετον, ἀφ' οὗ περιέχει τόσον μεγάλα κενά, ὥστε νὰ τελοῦνται ἐν αὐτῷ κινήσεις μετὰ μεγίστης ταχύτητος, ἔρχεται φυσικῶς

καὶ πάλιν ἡ αἰωνία ἐρώτησις: καὶ τί λοιπὸν παραμένει ἐξ αὐτοῦ ὡς ὕλη; τί εἶναι τέλος ὕλη;

Ὁ Lenard, εἰς ὃν τόσα ὀφείλει ἡ νεωτάτη φυσικὴ, ὑποθέτει ἐκ τῆς μελέτης τῶν καθοδικῶν ακτίνων, ὅτι ὅλα τὰ σώματα ἀποτελοῦνται ἐκ μίαν θεμελιώδους ὕλης, διηρημένης εἰς άτομα. Ἐκαστον ὅμως ἀτομον, ἀποτελεῖται, κατ' αὐτόν, ἐξ ἀριθμοῦ τινὸς μικροτάτων τεμαχιδίων τῆς ἀρχικῆς ὕλης, κεχωρισμένων ἀλλήλων διὰ μεγάλων διακένων. Τὰ τεμαχίδια ταῦτα τοῦ ἀτόμου καλεῖ δυνάμειδας. Σώματα διάφορα, τοῦ αὐτοῦ ὅμως βάρους, διαφέρουσιν ἀλλήλων μόνον κατὰ τὴν διάφορον διάταξιν τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ δυναμειδῶν. Οἱ δυναμειδοὶ οὗτοι πάλιν ἀποτελοῦνται ἐκ ζεύγους ἠλεκτριόντων. Ἐκ τῶν πειραμάτων καὶ τῶν ὑπολογισμῶν καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐπὶ παραδείγματι ἡ ἀληθὴς μάζα, ἡ ὄντως περιεχομένη ἐν ἐνὶ κυβικῷ μέτρῳ λευκοχρῦσου εἶναι ἴση πρὸς ἐν κυβικὸν χιλιοστόμετρον, ἴση δηλαδὴ περίπου πρὸς τὴν κεφαλὴν καρφίδος. Τὰ λοιπὰ εἶναι διάκενα.

Ὁ Soddy ἀφ' ἐτέρου φρονεῖ ὅτι ὁ νόμος τῆς διατηρήσεως τῆς ὕλης, ὁ ὑπὸ τοῦ Lavoisier πρὸ ἐνδὸς καὶ πλέον αἰῶνος διατυπωθεὶς, καθ' ὃν ἡ ὕλη δὲν ἀπόλλυται, φρονεῖ λέγω ὅτι ὁ νόμος οὗτος δὲν δύναται νὰ ἰσχύῃ διὰ τὰς ἀτομικὰς μεταβολὰς, τοῦτο δὲ ἀπεδείχθη καὶ ὑπὸ τοῦ Lenard. Ἴσως οὗτος εἶναι ὁ λόγος διατὶ δὲν δυνάμεθα νὰ εὐρωμεν ἀριθμητικὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν στοιχείων τοῦ περιοδικοῦ συστήματος. Τέλος κατὰ τὰς ἐργασίας τοῦ Kaufmann δύνανται νὰ θεωρηθῆ ὡς πειραματικῶς βεβαιωμένον ὅτι ἡ μάζα τοῦ ἠλεκτριόντος ἀξάνει, ὅταν ἡ ταχύτης αὐτοῦ πλησιάζει πρὸς τὴν ταχύτητα τοῦ φωτός, ἐλαττοῦται δὲ ἐφ' ὅσον ἡ ταχύτης ἐλαττοῦται. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν ἀποσύνθεσιν τοῦ ἀτόμου τὰ ἠλεκτριόντα ἐκσφενδονίζονται μετὰ ταχύτητος ἴσης σχεδὸν πρὸς τὴν τοῦ φωτός, καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἐξοδὸν αὐτῶν ἐκ τοῦ ἀτόμου πρέπει νὰ ὑπερνεκρῶσιν ἀντίστασιν, συνεπιεῖα δὲ τούτου ἐλαττοῦται ἡ ταχύτης αὐτοῦ, πρέπει ἡ ὅλη μάζα μετὰ τὴν ἀποσύνθεσιν νὰ εἶναι μικροτέρα ἢ πρὸ αὐτῆς.

Ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Lenard ὅστις περιορίζει τὴν ὕλην εἰς τὸ ἀπειρελάχιστον, ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Soddy καὶ τοῦ Kaufmann, οἱ ὅποιοι βλέπουσι τὴν ὕλην ἐλαττουμένην, μέχρι τῆς ἀρνήσεως τῆς ὕλης, δὲν ὑπολείπεται ἡ ἐν μόνον βῆμα.

Τὸ βῆμα τοῦτο πρὸ δέκα ἔτων ἐτῶν, τὸ 1895, ἐποίησεν ὁ μέγας τῆς Γερμανίας φυσικοχημικὸς Ostwald. Ὁ Ostwald μετὰ 2700 ἔτη περίπου ἐξαγγέλλει παρόμοιον τι πρὸς τὴν δοξασίαν τῶν Ἑλεατῶν. Δὲν ὑπάρχει ὕλη, λέγει· ὅ,τι ἀντιλαμβάνομεθα ἐκ τοῦ ὕλικου κόσμου, εἶναι διαφορὰ ἐνεργείας· τὴν ὕλην κατασκευάζομεν ἡμεῖς μετὰ ταῦτα διὰ τῶν αἰσθήσεων ἡμῶν. Ἐν τῷ πᾶν ἡ ἐνέργεια. Τὰ ἄλλα ἀπάτη.

Ὁ Le Bon τὸ 1897 διεκήρυξε καὶ ἔκτοτε φανατικῶς ὑποστήριξε ὅτι ἡ ὕλη χάνεται. Ὡς ἀξίωμα φέρει: τὸ πᾶν ἀπόλλυται, οὐδὲν δημιουργεῖται. Τὸ φῶς, ὁ ἠλεκτρισμὸς, ἡ θερμότης, ἡ ὕλη εἶναι διάφοροι μορφαὶ τῆς ἐνεργείας μετὰ μεγαλύτερας ἢ μικροτέρας ταχύτητος.

Τὸ 1902 μάλιστα ὁ Ostwald ἐπειράθη νὰ ἐξαγάγῃ καὶ στοιχειομετρικὸς θεμελιώδεις νόμους τῆς χημείας μόνον ἐκ τῆς θεωρίας τῆς δυναμικῆς χημείας, ἀνευ τῆς θεωρίας τῶν ἀτόμων. Κατ' αὐτὸν τὰ χημικὰ στοιχεῖα δέον νὰ χαρακτηρίζωνται ὡς σώματα ἐντὸς ὁρισμένων ὁρίων τῆς θερμοκρασίας καὶ τῆς πιέσεως σχηματίζοντα ὑλοτρόπους φάσεις.

Τέλος ὁ ἐν Würzburg καθηγητῆς Wien ἐν λόγῳ ἐν πρὸ μικροῦ ἀπήγγειλε, καλεῖ φαινομενικὴν τὴν μάζαν τῶν ἠλεκτρονίων, φρονεῖ δὲ ὅτι ταῦτα ἔχουσι φαινομενικὴν ἢ ἄλλως ἠλεκτρομαγνητικὴν μάζαν, οὐχὶ δὲ τοιαύτην ὡς συνήθως φρονοῦμεν.

Ἄλλὰ τούτου τεθέντος προβάλλει τὸ ἐρώτημα ἂν ὑπάρχει καὶ ἄλλη μάζα πλὴν τῆς φαινομενικῆς. Κατὰ τὸν Wien οὐδὲν ἐμποδίζει ὅπως καὶ τὸ ἄτομον ἔχει φαινομενικὴν μάζαν, ὡς καὶ τὰ ἠλεκτρόνια τὰ συνιστῶντα τὸ ἄτομον. Ὅσον παράδοξον καὶ ἂν φαίνεται τὸ τοιοῦτον, δέον νὰ σκεφθῶμεν ὅτι καὶ τὰ ἄτομα αὐτὰ οὐδὲν πλεόν εἶναι ἢ ὑποθέσεις, ἅς ποιοῦμεν διὰ νὰ ἐνηνοήσωμεν καλλίτερον μέρος τι τῶν φαινομένων τῆς φύσεως. Ἐπειδὴ δὲ πραγματικῶς οὐδὲν γνωρίζομεν περὶ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ἰδιοτήτων αὐτῶν, οὐδὲν ἐμποδίζει νὰ ἀνταλλάξωμεν αὐτὰ δι' ἰδιοτήτων ἠλεκτρικῆς φορτίσεως. Τὰ συνήθη γεγονότα οὐδὲν εἰς ἐπιρροασιῶν διὰ τοιαύτης ἀλλαγῆς. Ἐὰν ἔχωμεν πρὸ ἡμῶν ἀληθῆ ἢ φαινομενικὴν μάζαν, τοῦτο μόνον πρὸ καταπληκτικῶν μεγάλων ταχυτήτων δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν.

Διὰ τῆς ἀποδοχῆς τοιαύτης δυναμικῆς ὑποθέσεως, καθ' ἣν τὸ πᾶν εἶναι ἐνέργεια, ἴσως αἰρονται αἱ δυσκολίαι τῆς παλαιᾶς δυαδικῆς ὑποθέσεως, καθ' ἣν ὑπάρχει ὕλη καὶ δύναμις. Ἡ ὕλη οὕτως ὑπάγεται εἰς τὸν γενικὸν ὑπὸ τοῦ Robert Mayer διατυπωθέντα νόμον περὶ διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας. Ἡ ἐνέργεια δυνάται νὰ ὑφίσταται ποιωτικὰς μεταβολὰς παντὸς εἶδους, τὸ ὑλικὸν ἄθροισμα παραμένει τὸ αὐτό. Κατὰ τὴν δυναμικὴν ταύτην ὑπόθεσιν δέον νὰ ὑπολάβωμεν τὴν ὕλην μόνον ὡς μίαν ὁμάδα ἐν χώρῳ συντεθειμένων διαφόρων εἰδῶν ἐνεργείας.

Δέον ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι μέχρι τοῦδε δὲν ἐπετεύχθη ἢ ἀπόδειξις μονάδος καὶ ἐν θετικῷ ἠλεκτρισμῷ, ἢτοι νὰ ἔχῃ μόνον φαινομενικὴν μάζαν. Πιθανὸν διότι δὲν δυνάμεθα νὰ προσδώσωμεν τῇ θετικῇ μονάδι τοῦ ἠλεκτρισμοῦ τοιαύτην ταχύτητα, οἷα ἀπαιτεῖται διὰ νὰ καθορισθῇ ἐὰν ἀποτελεῖται ἀπὸ πραγματικὴν ἢ φαινομενικὴν μάζαν.

Πρὸς τούτους ὅτι ὑπάρχουσιν οἱ ἰσχυρίζομενοι ὅτι ὁ νόμος τοῦ Robert Mayer δὲν ἰσχύει καὶ διὰ τὰ ἐν τοῖς ζῴωιν ὀργανισμοῖς τελούμενα. Καὶ τέλος ἡ ἰδέα τῆς ἐνεργείας δὲν ἀποκλείει τὸν φορέα αὐτῆς, τὴν ὕλην, ἴσως μάλιστα ἀπαιτεῖ αὐτήν.

Καὶ τὸ συμπέρασμα; Συντρίμματα κείνται περίξ ἡμῶν παλαιαὶ δοξαῖαι. Ἡ πίστις πρὸς τὸ ἀδιαίρετον τῶν ἀτόμων κατέρρευσε. Αὕτη αὕτη ἢ ὕλη κλονίζεται ἐκ θεωριῶν. Νέοι ναοὶ ἐγειρόνται, νέοι δοξαῖαι κηρύσσονται αἵτινες κατακτῶσι τὰς πεποιθήσεις τῶν φυσιοδίφων, διότι μᾶς δίδουσιν ἐξήγησιν ἀπλουστεράν, φυσικωτέραν, λογικωτέραν, περισσοτέρων φυσικῶν φαι-

νομένων. Ἡ θεωρία δηλονότι τῶν ἠλεκτρονίων καὶ ἡ δυναμικὴ θεωρία τῶν ἀτόμων. Ἄλλὰ καὶ αἱ νέαι αὗται θεωρίαι φέρουσιν ἐν ἑαυταῖς τὸν σάρακα τῆς ἀμφιβολίας. Αἱ δυνάμεις αἵτινες συγκρατοῦσιν ἐν τῷ ἀτόμῳ τὰ ἠλεκτρόνια εἴτε ὑλικὰ σώματα εἶναι εἴτε σημεῖα ἐνεργείας, εἶναι τὸσον μεγάλα ὥστε κατὰ τὴν διασκόρπισιν τῶν ἐν ἐνὶ μόνῳ γραμμαρίῳ ὕλης ἐνυπαρχόντων ἠλεκτρονίων θὰ ἀνεπτύσσεται τοιαύτη δύναμις, ὅσην θὰ ἀνεπτύσσεν ἀτμομηχανὴ 1000 ἴππων ἐπὶ τρία συναπτά ἔτη συνεχῶς ἐργαζομένη. Ἡ ἐνέργεια ἢ ἐναποθηκευμένη ἐν ἐνὶ ἀτόμῳ ὑδρογόνου θὰ ἴσχυει νὰ ὑψώσῃ 1000 ἑκατ. χιλιόγραμμα εἰς 90 μέτρα ὕψος. Τίνες δυνάμεις ἀντίκεινται εἰς αὐτὰς καὶ κρατοῦσι τὰ ἠλεκτρόνια ἐν τῷ ἀτόμῳ; Ἄγνοοῦμεν.

Πῶς εὐρίσκονται τὰ ἠλεκτρόνια ἐν τῷ ἀτόμῳ διατεταγμένα; Καὶ τοῦτο ἀγνοοῦμεν.

Τέλος οὐδὲ διὰ τῶν νέων δοξασιῶν ἐπετεύχθη ἢ συσχέτισις τῆς παγκοσμίου ἑλξεως πρὸς τινὰ ἄλλην φυσικὴν δύναμιν, καὶ ἴσταται αὖθις καὶ πάλιν μεμονωμένη, μυστηριώδης, νέα Σφίγξ ἀναμένουσα τὸν Οἰδίποδα αὐτῆς.

Ὁ φυσιοδίφης τῆς σήμερον δὲν λησιμονεῖ ὅτι αἱ δοξαῖαι εἶναι ἀπλαῖ ὑποθέσεις πρὸς καλλίτεραν κατανοήσιν τῶν φυσικῶν φαινομένων καὶ γίνεται κατ' ὀλίγον φιλόσοφος. Καὶ γινόμενος φιλόσοφος ἐπικλίνει μᾶλλον πρὸς τὴν πεποθήσιν τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς ἐλεατικῆς σχολῆς Ἐενοφάνους κηρύξαντος πρὸ 2 1/2 χιλιῶν ἐτῶν τὸ πεπερασμένον τῶν γνώσεων ἡμῶν.

Ἄφ' ὅτου δὲ πρὸ 30ετίας ὁ πολὺς Du Bois-Reymond ἐπανελάβε τὸ κήρυγμα τοῦ Ἐενοφάνους καὶ συνώψισεν αὐτὸ εἰς τὰς λέξεις ἐκεῖνας αἵτινες τοιαύτην θύελλαν ἐξήγειραν ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ ἐν ταῖς λέξεσι:

ignoramus et ignorabimus
ἀγνοοῦμεν καὶ θὰ ἀγνοῶμεν

ἀπὸ τότε λέγω δὲν πιστεύουσιν οἱ φυσιοδίφαι πλέον ὡς ἐπίστευον οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ὀλιστικῆς θεωρίας τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ὅτι θὰ δυνηθῶσι νὰ ἀποσπάσωσιν ἐκ τῆς φύσεως καὶ τὰ τελευταῖα αὐτῆς μυστήρια.

Δι' ὅλα αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ διότι τὸ ἄτομον εἰς τὰς χημικὰς ἀντιδράσεις παραμένει αἰσθητῶς ἀδιαίρετον καὶ διότι πρὸς τούτους ἡ θεωρία τοῦ ἀτόμου εἶναι ἀπαραίτητον βοήθημα εἰς τὴν χημείαν, ἰδίως τὴν ὀργανικὴν ἢ τις δι' αὐτῆς ἀνεπτύχθη καὶ ἐπ' αὐτῆς προχωρεῖ ἡ θεωρία τῶν ἀτόμων θὰ παραμείνῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἐπὶ μακρὸν ἔτι, ἴσως διὰ πάντοτε ἢ βάσις τῆς χημείας. Παρερχομένων δὲ τῶν αἰώνων, ἐφ' ὅσον ἀντιλαμβάνομεθα τὴν ὕλην ὡς τοιαύτην, τὸ ὄνομα τοῦ Δημοκρίτου, τὸ πνεῦμα τὸ Ἑλληνικὸν θὰ κατέχῃ τὴν ὑπάτην θέσιν ἐν τῇ χημείᾳ.

Γ. Θ. ΜΑΤΘΑΙΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐφηγητῆς τῆς Γενικῆς Χημείας καὶ Ἐπιμελητῆς τοῦ Χημείου τοῦ Παθολογικοῦ Ἀνατομικοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΑΠΟ ΤΑ "ΚΡΗΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ"

ΗΡΩΕΣ ΑΓΝΩΣΤΟΙ

Με τὸ τοιγάρο κολλημένο στὰ χεῖλη καὶ τὰ χέρια στῆς τσέπης τοῦ παλτοῦ μου, ποῦ ἐμιαίσε σὰν πάπλωμα καὶ μ' ἐτύλιξε ὡς κάτω στοὺς ἀστραγάλους, ἐστεκόμουν καρφωμένος στὴν ταράτσα τοῦ σταθμοῦ τῆς χωροφυλακῆς, θαυμάζων τὴν φύσιν, ποῦ ἐξηπλώνετο γύρω μου ἄγρια, μὲ ὄλον τῆς τὸ μεγαλεῖον, ὄλη τῆς τὴν παρθενιά τὴν ἐκλαμπρὰ καὶ ἐκφοβιστικὴν, μέσα στὴν μεγαλοπρεπῆ τῆς ὠμορφιά καὶ τὴν ἐπιβλητικότητά τῆς τὴν ἀνιστόρητη.

Ἐἶχα φθάσει τὸ βράδυ βράδυ τῆς περασμένης μερῆς στοῦ Καμπανού. Καὶ κουρασμένος, σκιτωμένος ὅπως ἦμουν ὕστερα ἀπὸ ὀκτώωρο πορεία μεσ' ἀπὸ λαγκαδιὰ καὶ γκρεμούς καὶ δρόμους χιονισμένους ἕνα γόνατο, δὲν ἐπρόλαβα νὰ δῶ τίποτε ἀπὸ τὸ μέρος ποῦ μ' ἐφιλοξενούσε. Τώρα δὲ, ὕστερα ἀπὸ ἕνα καλὸ δειπνο καὶ ἕνα καλύτερο ὕπνο ποῦ τράδηξα σκεπασμένος μὲ στρατιωτικὰς κουβέρτες, δυναμωμένος κ' ἔτοιμος γιὰ νέο δρόμο ἐπωφελήθηκα τὴν λίγη ὥρα ποῦ μοῦ ἔμεινε γιὰ νὰ θαυμάσω μὰ φύσιν ποῦ ἐταίριαζε — πρᾶγμα γιὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα τῆς Κρήτης σπάνιο — τὸ ἄσπρο τὸ κάτασπρο σεντόνι τοῦ Γενάρη μὲ τὴν πρασινάδα καὶ τὴν ζωὴ τοῦ Μάρτη.

Ἄπ' ἐπάνω μου τὰ Καντανιώτικα βουνὰ ἄσπρα σὰν τὸ μπαμπάκι, μὲ τῆς κορφῆς τους βουτηγμένες στὴν πυκνὴ ὀμίχλη τοῦ χιονοῦ. Δίπλα μου κ' ἀπὸ τῆς δυὸ μεριῆς κορφῆς θεόρατες θαμμένες μεσ' στὸ χιόνι. Κι' ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μου ἐληές, ἐλεῶνες ποῦ πρασίνιζαν καὶ ἐτριζοκοπούσαν ἀπὸ τὸν παγετὸ. Βαθεῖα ἀπ' ἐναντί μου, μὴ ὥρα ἀπάνω κάτω μακρὰ ἀπὸ τοῦ Καμπανού, ὁ Ἄζωγῆρες καὶ τὸ Κουστογιέρακο, τὸ ξακουσμένο Κουστογιέρακο, μὲ τὸ σπήλιο τοῦ τὸ ἱστορικὸ ποῦ συνδέεται ἀναπόσπαστα μὲ τὴν ἐνδοξη ἱστορία, ἐνὸς μεγάλου ἥρωα τῆς Κρήτης, τοῦ Κωνσταντίνου Κριάρη.

Κι' ἀκόμη πλεῖο βαθεῖα, μεσ' ἀπὸ τ' ἀνοιγμα ποῦ κάνουν δυὸ κορφοβούνια, ἢ θάλασσα, κάλμα μπουανάτσα, ποῦ ἐγυάλιζε σὰν νὰ τῆς εἶχαν χύσει στὴν ἐπιφάνεια χιλιάδες τόννους λάδι. Καὶ στὴν μέση τῆς ξαπλωμένη σὰν θωρηκτὸ κατὰμαυρο ἢ Σούγρια, ἢ πρώτη αὐτῆ σκάλα τῶν ἐπαναστάσεων, μὰ καὶ τὸ πρῶτο καταφύγιο τῶν λαθρεμπόρων, ἔσο καιρὸ δὲν ἦταν ἐκεῖ τελωνειακὸς σταθμὸς.

Ἐθαύμαζα τὴν φύσιν καὶ τὸν οὐρανὸ ποῦ ὀλοένα κ' ἐχαμήλωνε μέσα σὲ μὴ ἀπόλυτη ἠρεμία, λὲς κ' ἤθελε νὰ κατεβῇ καὶ νὰ σκεπάσῃ, βάνοντας γιὰ στήριγμα τὰ γύρω κορφοβούνια, τὴν κοιλάδα τὴν ζηλεμένη ποῦ βγάζει τόσο ἀξία παληκάρια καὶ τόσο ὠμορφα κορίτσια.

Ἀπὸ τὴν ῥέμηθι μου καὶ τὴν νάρκη τοῦ κρῦου μ' ἐτίναξε μὴ φωνὴ χαρούμενη καὶ δυνατὴ, φωνὴ ἀξία τοῦ κορμιοῦ καὶ τοῦ στήθους ποῦ ἐθαίνετο.

— Ἴντα διαβόλους γυρεύεις ἀπὸ τ' ἀπάνω; Δὲν ἔρχεσαι λέω γὼ νὰ φάμε τίποτα;

Ἦταν ὁ ἠνωματάρχης, ὁ σταθμάρχης τοῦ χωριοῦ. Ἐνα παληκάρι 25 χρονῶ ἀπὸ τὸν Βαφέ τοῦ Ἀποκορώνου, παληθὸς μου φίλος κ' ἀκόμα καὶ σύντροφος ὁ Μαρινάκης. Λεβεντόκορμος, μὲ ἀνάστημα σωστό, μὲ πυκνὰ σγουρὰ μαῦρα μαλλιά, μὲ μάτια ὀλίμαυρα καὶ φλογερὰ ποῦ ἐβγαζαν φωτιὰς παληκαρίας καὶ ζῶης, σωστός τύπος στρατιωτικοῦ. Πέντε χρόνια στὴ χωροφυλακῆ, ἐπῆρε τὰ γαλόνια του μὲ τὴν ἀξία του καὶ ἦταν ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος κάθε ζωοκλέπτου καὶ κάθε κατεργάρη. Παληκάρι μὲ τὰ σωστά του, ἐπεβάλετο μὲ τὴν προσωπικὴ του ἀξία στὰ κακοποιὰ στοιχεῖα, ὅταν δὲ μπορούσε νὰ ἐπιβληθῇ μὲ τὸ βαθμὶ καὶ μὲ τὰ δικαίωματά του.

Ἐκατέβηκα καὶ τὸν εὐρήκα νὰ ξεζώνεται τὸ ρεβόλβερ καὶ τὰ φυσελίκια του. Ἦταν πολὺ πρῶτ' ἀκόμη, καὶ ὅμως αὐτὸς ὅτι ποῦ γύριζε μὲ τρεῖς χωροφύλακες ἀπὸ τὸ καρτέρι ποῦ εἶχε στήσει ἐνὸς φονῆρὰ ποῦ ἐλημέριαζε στὰ γύρω κορφοβούνια.

— Μοῦ γλύτωσε καὶ σήμερο, μοῦ εἶπε πετώντας μὲ ὀργὴν τὸ πιλίκιο στὴ στρατιωτικὴ του κλίνη. Ἄς εἶναι. Ποῦ θὰ μοῦ πάη ὁ σκύλλος.

Ἐκαθήσαμε νὰ φάμε, ἀφ' οὗ ρουφήξαμε πρῶτα τὸ ἀπαραίτητο γιὰ τὸ κλίμα καὶ γιὰ τὸ κρῦο ρακί, τὸ κατασκευασμένο ἀπὸ μοῦρα. Μὰ ὄρνιθα ψητῆ, τυρὶ κρητικὸ, ψωμί καθάριο καὶ κομμάτια χοιρινοῦ καπνιστοῦ, ὄλ' αὐτὰ ἀρτυμένα μὲ κρασί ἀφθονο ἀποτελέσαν γιὰ μένα ἕνα γεῦμα ποῦ δὲν θὰ τ' ἄλλασσα μὴδὲ μὲ λουκούλλιο συμπόσιο.

Ἐπάνω στὸ φαί ἔφτασε κ' ὁ δῆμαρχος. Ἐρχόνταν ὁ καλὸς ἄνθρωπος νὰ μοῦ πῆ πῶς δὲν ἔπρεπε νὰ φύγω ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα.

— Θὰ σὲ πνίξουν τὰ χιόνια παιδί μου. Κι' ἄφησε ποῦ ὥρα δὲν θὰ περάσῃ καὶ θ' ἀρχίσῃ νὰ χιονίξῃ. Δὲ βλέπεις πῶς γεμίζει ὁ καιρὸς; Πῶς θὰ περάσῃ μεσ' ἀπὸ τόσες κακοτοπιές, ἔσο νὰ ξεκαμπίσης, καὶ νὰ βρῆς ἴσιο δρόμο;

Κι' ἔλεγε, ἔλεγε ὁ ἀρχοντάνθρωπος γιὰ νὰ μὲ καταφέρῃ νὰ μείνω. Ἐπὶ τέλους ἦταν καὶ ντροπὴ στὸ χωριό. Τόλεγον κ' οἱ ἄλλοι οἱ χωριανοὶ κάτω στὸ καφενεῖο. Τὴν ὀργὴ Θεοῦ, θὰ χαθῇ ὁ κόσμος πῶς θὰ μείνω μὰ ἢ δυὸ μέρες πίσω; Ἡ χάθηκαν τὰ σπῆτια ποῦ θὰ μ' ἐπεριποιοῦντο. Στὸ σπῆτι τοῦ δὲν πῆγ᾽ οὐτ' ἕνα ρακί νὰ πάρω. Ἐπὶ τέλους ἔπρεπε νὰ μείνω νὰ μὲ φιλοξενήσουν κ' ἄλλοι ἔξω ἀπὸ τὸν σταθμάρχην.

— Αὐτὸ δὲν εἶναι δική σου δουλειά, δῆμαρχε, διέκοψε γελώντας ὁ ἠνωματάρχης, ἂν θέλῃ νὰ μείνῃ ὁ κύριος. Μ' ἂν θέλῃ πάλι νὰ φύγῃ, δὲν τὸν κρατῶ. Μπορεῖ νάχῃ ὑπηρεσία ὁ ἄνθρωπος. Ἐέρεις τοῦ λόγου σου κύριε δῆμαρχε τί θὰ πῆ ὑπηρεσία; Ὁ θὰ πῆ νὰ κάμῃς τὴν δουλειά σου κ' ἂν ἀκόμη κινδυνεύεις νὰ χαθῇς. Καὶ ὕστερα κυττάζοντάς με.

— Ἐγὼ σὲ ξέρω. Θὰ φύγῃς κ' ἂν κατεβῇ τὸ χιόνι στὴ θάλασσα. Αἴντε, ὥρα σου καλῆ. Μόνο θὰ σοῦ δώσω μαζὴ δυὸ κρεμανταλάδες ποῦ θὰ σὲ περάσουν ἀπὸ τὰ χιόνια ἔσο νὰ φτάσῃς στὴν Κάντανο.

Ἐννοια σου καὶ θὰ σὲ πᾶνε ἐκεῖ ἂν σὲ σηκώσουν καὶ στὸν ὦμό τους.

Ἀποφασίσθηκε λοιπόν. Καὶ ὁ Δήμαρχος ἀφ' οὗ δὲν ἔκατ' ἔβρισκε νὰ μὲ πείσει ἐφυγε κουνώντας τὸ κεφάλι του καὶ ἐπῆγε νὰ παραγγείλῃ νὰ ἐτοιμάσουν τ' ἄλογό μου.

Ἐκατεβήκαμε στὸ καφενεῖο νὰ πιούμε καφέ. Κυριακὴ πρωὶ καὶ οἱ χωριανοὶ ἦσαν ἔλοι μαζεμένοι. Μᾶς ἐχαιρέτισαν σιγανὰ καὶ μᾶς ἔκαμαν θέσι κοντὰ εἰς ἓνα μικρὸ τραπέζακι.

— Ἡλία, ἐφώνησε ὁ ἐνωματάρχης.

Ἐνα κατάξανθο καὶ ὀλίσιον σὰν κυπαρίσσι παληκᾶρι ἐσηκώθηκε καὶ ἦρθε κοντὰ μας. Μὲ τὸ κεφάλι χωμμένο στὴν κουκούλα τῆς ἀσπρησ τοῦ κάπας, μὲ τῆς γάμπες του τῆς φιλόλιγνῆ του μέση μποροῦσε νὰ χρησιμεύσῃ γιὰ μοντέλλο ζωγράφου.

— Θὰ πᾶτε στὴν Κάντανο μὲ τὸ Μιχάλη ἐμαῦθα, εἶπε ὁ ἐνωματάρχης. Θὰ πάρετε τὸν κύριο μαζί σας σὰν θὰ πᾶτε ἀπὸ τὴν ῥίνα (τὸ πρηνές) τοῦ βουνοῦ. Σὰς τὸν ἔδω καὶ θαρρῶ πῶς δὲν θὰ τὸν ἀφίσσετε νὰ γκρεμιστῇ σὲ καμμιὰ χιονάδα.

Ὁ Ἡλίας ἐγέλασε κάτω ἀπὸ τὸ ξανθὸ του μουστάκι καὶ κυττάζοντάς με·

— Μὴ φοβάσαι καὶ θὰ σὲ πᾶμε μεις ἀλάκερο. Δὲν εἶναι δὲ καὶ πολὺ τὸ χιόνι. Μισὴ ὥρα μόνο λέω πῶς θὰ τὸ περπατήσουμε. Ἄν τύχη ζώρη σὲ πέρνουμε καὶ στὸν ὦμο. Κάνε ὅμως γλήγωρα νὰ μὴ μᾶς πλακώσῃ τὸ καινούριο ποῦ χαζιρεύει, ἐπρόσθεσε κυττάζοντας τὸν οὐρανὸν ἔξω ἀπὸ τὴν πέτρα.

Ἐσηκώθηκα. Τ' ἄλογό μου, ἓνας γερὸς καρᾶς, διαλεγμένος γιὰ τέτοιου εἶδους πορεία, ἐχιλιμιντροῦσε ἔξω. Ἀποχαιρέτισα τοὺς χωριανούς, ἔσφιξα τὸ χέρι τοῦ Δημάρχου, ἐφίλησα τὸν ἐνωματάρχη τὸν παλιὸ μου φίλο καὶ ἐπετάχτηκα στὴν σέλλα.

— Ὡρα σου καλὴ καὶ καλὲς ζάχαρες μοῦ φώναξε ὁ ἐνωματάρχης δείχνοντας τὰ χιόνια τοῦ βουνοῦ ποῦ ἔπρεπε νὰ περάσουμε.

Ἐκούνησα τοὺς ὄμους μου, ἐσπηρούνησα τὸ ἄλογο καὶ ἐτυλίχτηκα καλὰ στὸ παλτό μου.

Ἐκινήσαμε. Ἐνας διαβολεμένος ἀνήφορος ἦταν ἡ ἀρχὴ τοῦ δρόμου. Ἀνήφορος πρὸς τὸ βουνὸ ἀπὸ ἓνα δρόμο σκαμμένο μέσα στοὺς βράχους. Τὸ ἄλογο ἀγκομαχοῦσε λυπητερὰ μόλις καὶ μετὰ βίας, αὐτὸ τὸ ἀτίθασσο στὸν κάμπο, κατορθώνον νὰ προχωρή. Καὶ ὅμως οἱ δύο μου ὄδηγοι τραγουδώντας ἐπήγαιναν πολὺ μπροστὰ μὲ πηδημάτα ἀπὸ τὸν ἓνα βράχο στὸν ἄλλο, σὰν ἀγριοκάτσικα, λὲς καὶ ἔκαναν τὸν ἀναπαυτικώτερο περίπατο.

Ὁ ἀνήφορος ἐκράτησε μισὴ ὥρα κοντὰ καὶ ὅσο ἀνεβαίναμε, τόσο καὶ τὸ κρῶο γινότανε ὀλιγώτερο. Τὸ ἐξάτισμα τοῦ χιονιοῦ ἔδινε στὴν ἡσυχῇ ἀτμοσφαῖρα μιὰ ψεύτικη θερμοκρασία.

Καὶ ἔξαφνα εὐρέθηκα σ' ἓνα ὀροπέδιο, τὴν στιγμή ποῦ ἀρχισε νὰ χιονίξῃ.

Ὁ τοῦ μεγαλείου τῆς φύσεως. Μεγαλείου ποῦ κάνει τὸν ἀνήξερο νὰ μένη ξερός καὶ καταφοβισμένος σὰν νὰ βλέπῃ μπροστὰ του αὐτὸ τὸν Θεό.

Χιόνια τριγύρω μου. Δεξιὰ ἀριστερά, μπροστὰ καὶ πίσω, χιόνια καὶ μόνο χιόνια. Ἐνα ἄσπρο κατάσπρο σεντόνι μὲ ὀρίζοντα κατάσπρο, μὲ οὐρανὸν κατάλευκο. Λευκότης ποῦ σοῦ χτυπᾷ στὰ μάτια καὶ σὲ κάνει νὰ κυριεύσῃ ἀπὸ ἓνα ἀόριστο καὶ ἀνεξήγητο αἶσθημα.

Ἐπέλεσσα. Ἐδῶσα τ' ἄλογο στὸν ἓνα ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου καὶ ἀρχισα κρατώντας τὸ χέρι τοῦ ἄλλου νὰ περιπατῶ στὸ χιόνι ποῦ μ' ἐσκέπαζε ὡς τὸ γόνατο.

Ὁ σύντροφός μου ποῦ μ' ἐκρατοῦσε τραγουδοῦσε καὶ χωράτευε γιὰ νὰ μοῦ δώσῃ θάρρος. Ἐγύρισα πίσω μιὰ ματιὰ καὶ εἶδα τὸ ἄλογο μὲ τὸ κεφάλι σκυμένο νὰ σύρεται. Τὸ ζῶο ἔσκυβε πρὸ τοῦ μεγαλείου τῆς δημιουργίας.

Μούσκεμα ἀπὸ τὸν ἰδρώτα, λαχανιασμένος, μὲ τὸ βλέμμα προσηλωμένο στὰ σημάδια ποῦ μοῦ ἔδειχνε ὁ ὀδηγὸς νὰ πατῶ ἐπροχωροῦσα σιωπηλός. Καὶ ἔταν τέλος ἐπάτησα χῶμα μοῦ φάνηκε πῶς βγήκα ἀπὸ ἓνα φοβερὸ κίνδυνο. Δὲν πιστεύω νὰ ἦσθ' ἀνθ' ἡμεγαλύτερη χαρὰ ὁ σύντροφός μου Ἐνοφῶντος ἔταν εἶδε τὴν θάλασσα.

Εἶχαμε περάσει τὰ χιόνια. Ἐβάλαμε τὰ στιβάνια μας εἰς τὸ νερὸ γιὰ νὰ λύσῃ ὁ πάγος καὶ ῥοβολώντας ὕστερα τὸν κατήφορο φθάσαμε στὴν Κάντανο κατὰ τὸ μεσημέρι μὲ κατακλυσματὰ βροχῆ.

Ἐφαγα μαζί μὲ τοὺς ὀδηγούς μου ψωμὶ καὶ τυρὶ σ' ἓνα μικρὸ μαγαζάκι. Τὶ νόστιμο ποῦ τὸ βρήκα!

Ἐδῶ μοῦ χρειαζόταν ἄλλος ὀδηγὸς γιὰ νὰ μὲ βγάλῃ ἀπὸ τὰ βουνὰ ποῦ τριγυρίζουν ὀλο τὸ Σέλινο, γιὰ νὰ μὲ ξεκαμπίσῃ ὅπως λὲν στὴν Κρήτη. Καὶ τὸν ὀδηγὸ αὐτὸ μοῦ τὸν εὐρήκε ὁ Στεφανογιάννης ὁ δήμαρχος, ὁ ἔξακουστός γιὰ τὴν φρονιμάδα του καὶ τὸν πατριωτισμὸ του σ' ὀλο τὸ Δῆμο.

Ἦταν ἓνας ψηλός, θεώρατος ἀντρας ἀπὸ τὸ Ἀνησαράκι. Τοῦ μῆνυσε ὁ Δήμαρχος, ποῦ τὸν εἶχε καὶ ἀγροφύλακα καὶ ἦλθε. Σαράντα χρονῶ ἀνδρωπός, ψηλὸς ὅπως σὰς εἶπα, μὲ στήθη γυμνὰ καὶ δασυμένα, μὲ γενειάδα πηκτὴ καὶ μακροῦ, μὲ μάτια μεγάλα ποῦ τὰ σκέπαζαν τὰ πυκνὰ καὶ ὀλόμευρα φρύδια του. Πρὶν νὰ μιλήσῃ τὸν ἐφοβοῦσαν. Θὰ τὸν ἐπαιρνες γιὰ ἓνα ἀπὸ κείνους γιὰ τοὺς ὀποίους ἡ ζωὴ ἐνὸς ἀνθρώπου δὲν ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ ἓνα κρεμμυδάκι.

— Θὰ πάρῃς τοῦτο τὸ χωραῖτη, Νικόλα, τοῦ εἶπε ὁ Δήμαρχος χαμογελώντας, καὶ θὰ τὸν γκρεμίσῃς ἀπὸ τὸν πρῶτο γκρεμνὸ τῆς Ἀγριμοκεφάλας.

Τὸ ὅποιον μεθερμηνεύομενον ἔλεγε.

— Θὰ τὸν πᾶς μὲ μεγάλη ἀσφάλεια ὡς τὸν κάμπο. Ὁ Νικόλας ἐγέλασε δείχνοντας τὰ κατάσπρα δόντια του, ἐτυλίχθηκε στὸ καπότο του, ἐπέρασε τὸ ραβδί ἀνάμεσα στοὺς ὄμους του καὶ ἐκινήσαμε μὲ μιὰ μικρὴ ψιχάλα.

Ἐπήγαινε μπροστὰ ἀπὸ μένα σιωπηλὸς καὶ ἀμίλητος. Προσηλωμένος ἐγὼ στὸν θαυμασμὸ μου πρὸς τὴν φύσι ποῦ μ' ἐτριγύριζε δὲν εἶχα ὄρεξι γιὰ κουδέντα. Κι' ἔτσι μιὰ ὥρα καὶ περισσότερο δὲν εἶπα λέξι, ὅσο ποῦ φτάσαμε στὴν Ἀγριμοκεφάλα, τὴν τελευταία χιονισμένη κορφὴ ποῦ ἔπρεπε νὰ περάσω.

— Ἐδεπὰ θὰ ξεπεζέψῃς μοῦ εἶπε ὁ πελώριος ὀδηγός μου. Καὶ λέω δὲ πῶς δὲ θὰ τὸ φοβηθῇς τὸ χιόνι ἔ;

Ἐγέλασα περιφρονητικά. Τὸ πρωῖνὸ μου πέρασμα βλέπετε ἀπὸ τὸν Σταυρὸ τῆς Καντάνου μ' εἶχε κάνει παληκᾶρι.

Κατέβηκα ἀπὸ τ' ἄλογο ποῦ καὶ αὐτὸ εἶχε συνειθίσει πλεῖα. Καὶ περιπατώντας πλατὶ πλατὶ τοῦ ὀδηγοῦ ἐπέρασα τὴν κορφὴ καὶ ἐπρόβαλα ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ποῦ φαινότανε ὁ κάμπος τῆς Κυδωνίας καὶ μέσα στὸ βάθος τὰ Χανιά.

Τὶ ὄμορφο πανόραμα! Ἀπέναντι τ' Ἀποπηγάδι χιονισμένο. Ἀπὸ κάτω ἀριστερὰ ἡ Κίσσαμος. Καὶ δεξιὰ ἡ Κυδωνία μὲ τῆς Βουκουλιές ὡς ἔριο, τῆς Βουκουλιές τῆς ὄμορφης καὶ ἱστορικῆς μὲ τὰ σπῆτια τῆς τὰ ὡς πόλεως μὲ κεραμίδια καὶ μπαλκόνια.

Καὶ μέσα στὸ ξάνοιγμα τ' οὐρανοῦ, κάτω ἀπὸ μιὰ ἡλιακὴ ἀχτίδα ποῦ ἐνικοῦσ' ἐκείνη τὴ στιγμή τὰ βαρεῖα σύννεφα, μακροῦ ἀκόμη οἱ μινάρδες τῶν Χανιῶ καὶ ὁ κάμπος τῶν σὰν μιὰ πράσινη κηλὶδα μέσα στὴν μαρμαμένη ἀπὸ τὸν χειμῶνα φύσι.

Ἐστάθηκα θαυμάζων. Καὶ ὁ Νικόλας ὁ ὀδηγός μου, ποῦ μ' ἔδλεπε μὲ καλύτερο βλέμμα ἀφ' οὗ μ' εἶδε πῶς περπάτησα ἀφοβα τὰ χιόνια, ἐστάθη κοντὰ μου καὶ δείχνοντας μὲ τὴν ἄκρα τοῦ ραβδιοῦ του ἓνα χωριουδάκι.

— Νὰ τὸ Κακόπετρο, μοῦ εἶπε μὲ βαρεῖα φωνή. Νὰ καὶ τὸ Βρωμόνερο, ποῦ γίνηκε ὁ μεγάλος πόλεμος μὲ τὸν Δασκαλογιάννη καὶ τὸ Μπακαλάο.

Ἦξευρα τὴν ἱστορίαν τῆς μάχης αὐτῆς, καθὼς ἤξευρα ὅτι ὁ Μπακαλάος ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ πρωτοπαληκᾶρα τῆς Τουρκίας τῶν Χανιῶν. Καὶ κυττάζων κατὰματα τὸν Νικόλα.

— Ἦσουν σὲ κείνο τὸν πόλεμο; ρώτησα.

Ἐγέλασε. Ἐνα γέλιο ὅμως παράξενο. Σὰν νὰ εἶχε μέσα χαρὰ καὶ πίκρα, εἰρωνεία καὶ παράπονο. Ἐτσι μοῦ φάνηκε.

Ἐκινήσαμε πάλι σιωπηλοί. Ἐπήγαινα πεζὸς δίπλα του σπουδάζοντας τὸ πρόσωπό του, ποῦ μοῦ φαινότανε ὅτι ζωγράφισε ἀναμνήσεις πένθιμες ποῦ ἐπέεζαν ἐκείνη τὴν στιγμή τὴ ψυχὴ του.

Ἐξαφνα ἐστάθηκα καὶ τὸν ἐμιμήθηκα.

— Νὰ βλέπεις ἐκεῖνο τὸ λαγὸ (ἔσοχῆν) μοῦ εἶπε μὲ σιγανὴ φωνὴ δείχνοντας τ' Ἀποπηγάδι. Ἐκεῖ ἔδδσκαμε πρὸβατα τὴ στιγμή ποῦ ἀρχιζε ὁ πόλεμος. Πρῶτος ἀκουσε τὴν μπαλωθιὰς ὁ ἀδελφός μου. Κι' ἐξεκινήσαμε πέντε νομάτοι μεσ' ἀπὸ τὰ γκρεμνὰ γιὰ νὰ φτάξουμε μιὰ ὥρα ἀρχήτερα. Κοντὰ στὸ Κακόπετρο μᾶς ἀπαντήσανε τέσσερης πέντε Καντανιώτες καὶ μᾶς ἐγνωρίσανε.

— Ἐδῶ ἴσαι μωρὲ Νικόλα, μοῦ φώναξε ἓνας. Γλάκα (τρέξε) σκύλλε καὶ ἐσκοτώθηκε ὁ ξάδερφός σου ὁ Γιώργης.

Ἐγὼ δὲν ἐμίλησα. Ἐννοίωσα ὅμως τὰ γόνατά μου ποῦ λυγίσανε. Σὰν νὰ μούρθε ζάλη καὶ σταμάτησα. Ὁ Ἀντώνης ὁ ἀδελφός μου μ' ἐσπρωξε καὶ μοῦ φώναξε·

— Σάλεψε μωρὲ, καὶ μὴν κἀνης σὰν τὴ γυναῖκα. Κι' ἂν ἐσκοτώθηκε ἐσκοτώθηκε γιὰ τὴν πατρίδα του. Ἰντα τὸν λυπάσαι;

Ὁ πόλεμος κάτω ἔβραζε. Ἐτσουροβαλήσαμε ἀπὸ κείνη τὴ ρεματαριὰ καὶ σ' ἓνα κάρτο μπήκαμε καὶ ἐμεις στὸ χορὸ. Ἐπῆσα μυτηρίζι μιὰν ἔλητ καὶ ἀρχήξα νὰ παίζω ἀργὰ ἀργὰ στὰ τούρκικα μυτηρίζια.

Ὁ ἀδελφός μου ἦταν πλεῖα μπροστὰ ἀπὸ μένα. Μᾶς ἐχώριζε μιὰ σπανάδα καὶ ἔβρεχαν γύρω γύρω ἡ μπάλες κουκοσάλι. Ὁ Δασκαλογιάννης ἀπὸ τὴν πέρα μεριὰ ὀλόρθος στὸ μυτηρίζι του ἐβριζε τὸ Μπακαλάο ποῦ στεκε καὶ αὐτὸς στὸ δικό του καὶ τὸν ἐσημάδευε.

Λὲς καὶ ἐπαλεύανε δυὸ θεριά. Οὐλοὶ μας ἐστέκαμε καὶ ἐπερμιέναμε νὰ δοῦμε τὸ τέλος.

Ἐαφνικὰ ἀκουσα μιὰ φωνὴ τρομασμένη. Σὰν ἓνα «ὄφουτ». Ἐγύρισα καὶ εἶδα τὸν ἀδελφὸ μου πεσμένο τ' ἀνάσκελα ποῦ ἐπολέμα νὰ σηκωθῇ. Δὲν ἐλογάριασα ἐκείνη τὴν ὥρα τίποτα. Μ' ἓνα πηδὸ βρέθηκα ὄξ' ἀπὸ τὸ μυτηρίζι καὶ ἀρχήξα γιὰ νὰ πάω κοντὰ του. Μὰ ἔξαφνικὰ ἓνας χτύπος στὸ ζερβὸ μου σαγόνι μ' ἔκαμε καὶ ἐγονάτισα. Μιὰ τούρκικη μπάλα μούσπασε τὸ κάτω μέρος τοῦ σαγονιοῦ καὶ μ' ἔκαμε φαφούτη γιὰτὶ μούσγαλε δυὸ δόντια. Νά.

Ἐπαραμέρισε τὰ γένεια του καὶ μοῦ ἔδειξε τὴν πληγῆ.

— Ἐσηκώθηκα ὅμως, ἐξηκολούθησε. Μέσα σ' ἐκεῖνο τὸ κακὸ ποῦ δὲν μπορῶ καὶ ἐγὼ ἀκόμη νὰ καταλάβω πῶς ἐγλύτωσα, ἐσήμωσα τ' Ἀντώνη. Τὴν εἶχε γιὰ καλὰ. Ἐψυχομάχιε. Ἡ μπάλα ἦταν μπασμένη ἀπὸ τὸ ζερβὶ του βυζὶ καὶ ἦταν βγαρμένη ἀπὸ πίσω.

Ἐγονάτισα κοντὰ του.

— Κουράγιο μωρ' ἀδέρφι.

— Πᾶω τα μωρὲ Νικόλα, μοῦ εἶπε. Πάρε τὸ τουφέκι μου καὶ μὴν τουρκέψῃ. Κι' ἂν μπορέσης μὴν ἀφίσης τὸ κορμί μου νὰ τὸ κομματιάσουνε οἱ σκύλλοι.

Κι' ἐξεψύχισε.

Ἐβαλα τὸ κορμί του μυτηρίζι καὶ ἐπολέμησα ὡς τὸ βράδυ, ἀποφασισμένος νὰ μὲ κάμουνε πρῶτα κομμαθία καὶ ὕστερα νὰ τοῦ γγίξουν. Τὸ βράδυ ἐτελείωσε ὁ πόλεμος καὶ ἐκυνήγησαμε τοὺς Τούρκους ὡς τῆς Βουκολιές. Ἡ λαβωμαθιά μου δὲν ἦταν καὶ μεγάλο πᾶμα. Μὲ λιγάκι μπαροῦτι καὶ καπνὸ ἐπέρασε. Ἐχασα ὅμως τὸν ἀδελφὸ μου καὶ ἓνα πρῶτο ξάδερφο.

Ἐσιώπησε. Κι' ἐγὼ δὲν εἶπα τίποτε. Μιλοῦν στὴν ἀστραπὴ ἔταν θαμδῶνε μὲ τὸ φῶς τῆς;

Ἰστερ' ἀπὸ ἓνα τέταρτο ἐσταθήκαμε πάλι. Καὶ ὁ Νικόλας παραμερίζοντας ἀπὸ τὸ δρόμο, μέσα σ' ἓνα δασάκι ἀπὸ ἀγριοκουμαριές, μοῦ εἶπε.

— Νὰ ἐδῶ τὸν ἐιδάψαμε τὸν ἀδελφὸ μου.

Ἐγονάτισε, ἔβγαλε ἀπὸ τὴ ζώνη του ἓνα χαρτί, τὸ ἐξετύλιξε καὶ ἔβγαλε ἀπὸ μέσα του λίγο λιβάνι. Ἐμάζεψε κατόπιν ξερὰ κλαδιά καὶ τ' ἀνάψε μουρμουρίζοντας.

— Ἄς τὸν θυμάσω μπάρε μου. Σὰν ἐπέρασα ἀπὸ πᾶ.

Ἄφωνος ἀπὸ συγκίνησι παρακολουθοῦσα τὰς κινήσεις του. Κι' ἔταν ἐτελείωσε, τοῦ εἶπα.

— Πᾶμε, καπετᾶν Νικόλα. †

Ἐγύρισε καὶ μ' ἐκύταξε μ' ἕνα γέλοιο εἰρωνικό.
Ἐκατάλαβε τί ἤθελα νὰ πῶ μὲ τὸν τίτλο τοῦ τοῦ
ἔδωκα.

— Δὲν εἶμαι γὼ καπετάνιος. Εἶμαι ἀγροφύλακας
καὶ δὲ θέλω καὶ παραπάνω. Ὅτι ἕκαμα ἔπρεπε νὰ
τὸ κάμω. Μηδὲ σύνταξι θέλω νὰ μοῦ δώσουν, μηδ'
ἀγωνιστὴ νὰ μὲ κάμουν. Ἐνα ἀνηψιὸ ἔχω μόνο κι'
ἐμήνυσα τοῦ Κριάρη νὰ τόνε κάμη γραμματικὸ στὴ
Δημοκρατία.

Ἦλθε ἡ ὥρα νὰ χωριστοῦμε.

Ἀποχαιρέτησα μὲ σεβασμὸ τὸν ὁδηγὸ μου ἀνίδεο
ἔλως διόλου τοῦ μεγαλείου τοῦ τὸν περιέβαλε στὰ μέ-
τια μου ὕστερ' ἀπὸ τὴ διήγησί του καὶ ἀπομακρύνθηκα
πρὸς τὸ κάμω, ἐν ᾧ αὐτὸς γέγασε τὸ σῶμα ὅπως καὶ
τὴν ψυχὴν ἐστέκετο ἀκλόνητος καὶ μεγαλοπρεπῆς
ἐπάνω σ' ἕνα βράχο καὶ μοῦ ἐφώναζε

— Νὰ πῆς τοῦ Κριάρη πῶς ἂν δὲν κάμη τὸν ἀνη-
ψιὸ μου γραμματικὸ, θὰ δείρω τὸν πρῶτο υποψήφιό
του ποῦ θάρρη νὰ γυρέψῃ ψήφους στ' Ἀνησαράκι.

ΔΗΜ. Χ. ΜΟΣΧΟΝΑΣ

Η ΕΑΡΙΝΗ ΙΣΗΜΕΡΙΑ

ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Η ΕΑΡΙΝΗ ἰσημερία ἢ τοσαῦτα πράγματα πα-
ρασχούσα εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν εἶναι
ἡ στιγμή καθ' ἣν ὁ ἥλιος ἐν τῇ ἐπὶ τῆς οὐρανοῦ
σφαίρας περιπλανήσει αὐτοῦ εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ
ισημερινοῦ. Κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην πάντες οἱ τόποι
τῆς γῆς ἔχουσιν ἴσην ἡμέραν καὶ νύκτα.

Ὁ ἥλιος διαγράφει ἐπὶ τῆς οὐρανοῦ σφαίρας κύκλον
λοξὸν σχηματίζοντα μετὰ τοῦ ἰσημερινοῦ κατὰ τὸ πα-
ρὸν ἔτος γωνίαν 23° 27' 5'', 17 οὐχὶ σταθερὰν ἀλλὰ
μεταβαλλομένην κατὰ 48'' κατὰ αἰῶνα. Τὸ ἡμισυ μέ-
ρος τοῦ λοξοῦ αὐτοῦ κύκλου εὐρίσκεται ὑπεράνω τοῦ Ἰ-
σημερινοῦ τὸ δὲ ἄλλο ἡμισυ κάτωθεν. Καὶ ὅταν ὁ ἥλιος
ἀνέρχεται ἀπὸ τοῦ νοτίου ἡμισφαιρίου εἰς τὸ βόρειον καὶ
συναντήσῃ τὸν Ἰσημερινὸν λέγομεν ὅτι ἔχομεν ἑαρινὴν
ισημερίαν, ὅταν δὲ ἀπὸ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου κατέρχη-
ται εἰς τὸ νότιον ἔχομεν καὶ πάλιν ἰσημερίαν τὴν ὁποίαν
ὀνομάζομεν φθινοπωρινήν. Ἡ μὲν πρώτη κατὰ τὸ παρὸν
ἔτος καὶ διὰ τὴν ἐπίσημον ὥραν τῆς Αἰγύπτου συνέβη
τῇ 8/21 Μαρτίου 8 ὥρ. καὶ 58 λ. π. μ. ἢ δὲ δευτέρα
τῇ 10/23 Σεπτεμβρίου 7 ὥρ. 31 λ. π. μ. (1)

(1) Κατὰ τὸ ἐπίσημον ἡμερολόγιον τοῦ ὑπουργείου τῶν
Δημοσίων Ἔργων τοῦ ἔτους 1906: An Almanach for the
year 1906.

Τὸ σημεῖον εἰς τὸ ὁποῖον συναντᾷ ὁ ἥλιος τὸν Ἰσημε-
ρινὸν καὶ τὸ ὁποῖον λέγεται ἑαρινὸν σημεῖον δὲν εἶνε
σταθερὸν ἀλλὰ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος μεταβάλλεται καὶ με-
ταπίπτει, ἐν διαστήματι δὲ 258 αἰώνων κάμνει ὀλό-
κληρον κύκλον καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ
θέσιν διερχόμενον διὰ πάντων τῶν ζωδίων τῆς ἐκλει-
πτικῆς. Οὕτω κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰππάρχου τοῦ ἀ-
νακαλύψαντος τὸ φαινόμενον τοῦτο τῆς μεταπτώσεως
τῶν σημείων τῶν ἰσημερινῶν κατὰ τὸ 141 π.Χρ. ὁ ἥ-
λιος συνήντα τὸν Ἰσημερινὸν εἰς τὸ ζωδίον τοῦ Κριοῦ,
σήμερον συναντᾷ αὐτὸν εἰς τὸ ζωδίον τῶν Ἰχθύων ἦτοι τὸ
ἑαρινὸν σημεῖον μετέπεσε πρὸς τὰ ὀπίσω 28°. Καὶ ὅταν
συνήνθως λέγομεν ὅτι ὁ ἥλιος εἰσῆλθεν εἰς τὸν Κριὸν καὶ
ἐπομένως ἔχομεν ἕαρ οὗτος εὐρίσκεται εἰς τὸν ἀστερισμὸν
εἰσέτι τῶν Ἰχθύων καὶ μετὰ ἕνα περίπου μῆνα θὰ εἰσέλθῃ
εἰς τὸν Κριόν.

Τὸ φαινόμενον τῆς μεταπτώσεως προέρχεται ἐκ τῆς
περιστροφικῆς κινήσεως τοῦ ἄξονος τῆς γῆς περὶ τὸν
ἄξονα τοῦ λοξοῦ κύκλου, ὁ ὁποῖος λέγεται ἐκλειπτικῆ. Ἡ γῆ,
φερομένη ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ στρεφόμενη ἐν τῷ διαστή-
ματι μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος, δὲν τηρεῖ ἀκίνητον
τὸν ἄξονα αὐτῆς· οὗτος ἐκτελεῖ περιστροφικὴν κίνησιν μὲ
ταχύτητα 5037'' τὸν αἰῶνα καὶ διαγράφει ὀλόκληρον
κύκλον ἐν διαστήματι 258 αἰώνων (1) ὡς ἐκ τούτου πολ-
λικὸς ἀστὴρ δὲν εἶνε πάντοτε ὁ αὐτός· Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς
καθ' ἣν ἐκτίσθη ἡ μεγάλη πυραμὶς τοῦ Χέοπος 3733
π.χ. περίπου (2) πολικὸς ἀστὴρ ἦτο εἰς τῶν ἀστέ-
ρων τοῦ Δράκοντος, ὁ φέρων εἰς τοὺς ἀστρονομικοὺς
ἀτλαντας τὸ γράμμα α τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαθήτου.
Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Χείρωνος τοῦ διδασκάλου τοῦ
Ἀχιλλέως, τοῦ πρώτου καταγράφαντος τὸν ἑναστρον
οὐρανὸν 1700 π.Χ. ἔτη περίπου, πολικὸς ἀστὴρ ἦτο ὁ κ
τῆς μικρᾶς ἄρκτου. Ἀπὸ τοῦ 1000 π.Χ. καὶ ἐπὶ
πολλοὺς αἰῶνας πολικὸς ἀστὴρ ἐχρησίμευσεν εἰς ἐκ
τῶν δύο φροῦρων τῆς μικρᾶς Ἀρκτοῦ ὁ β, ἐ-
κλήθη δὲ ὑπὸ τῶν Ἀράβων el-caoucab échémali
ἢ ἀπλῶς échémali ἦτοι ὁ βόρειος ἀστὴρ ἐνῷ ὁ ἄλλος
ὁ γ λέγεται el-farcad ἀμφότεροι δὲ el-farcadan, ἐ-
πειδὴ δὲ ἦσαν οἱ μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένοι ἀστέρες, οἱ
εἰς τὸ ἄκρον οὕτως εἶπεῖν τοῦ κόσμου εὐρισκόμενοι προ-
έκυψεν ἡ παροιμία abouod min el-farcadaïn
ἦτοι ἀπώτερον τῶν farcadan. Μόλις τῷ 800 μ. Χ.
ὁ πόλος ἐπλησίασε πρὸς μικρὸν ἀστέρα τῆς Καμηλο-
παρδάλεως καὶ ἀπὸ τοῦ 10 αἰῶνος ἤρχισε νὰ πλησιάζῃ
πρὸς τὸν νῦν πολικὸν τὸν α τῆς μικρᾶς ἄρκτου, ὁ ὁποῖος
θὰ παραμείνῃ τοιοῦτος μέχρι τοῦ ἔτους 3500. Κατὰ
τινα φωτογραφίαν τῶν περὶ τὸν πόλον ἀστέρων ληφθει-
σαν εἰς τὸ ἀστεροσκοπεῖον τοῦ Juvisy (πλησίον τῶν Πα-

(1) Ἐνεκα διαφόρων ἄλλων διαταράξεων ἢ διαρ-
κεία αὕτη δὲν ἐλαττοῦται περισσότερον τῶν 14 ἔτων.
Baillaud: Cours d'Astronomie Τόμος II σελ. 64].

(2) J. Norman Lockyer: the Dawn of Astronomy σελ. 204.

ρισίων) κατὰ τὴν νύκτα τῆς 23ης πρὸς τὴν 24 Ἰα-
νουαρίου 1903 ἢ ἀπόστασις τοῦ πολικοῦ ἀστέρος ἀπὸ
τοῦ μαθηματικοῦ σημείου τοῦ πόλου εὐρέθη ἴση πρὸς
1° 13' Ἐνεῦθεν εἰκάζουσιν ὅτι ἡ ἐλαχίστη αὐτοῦ
ἀπὸ τοῦ πόλου ἀπόστασις θὰ εἶναι τῷ 2104. (1)
Μετὰ τοῦτον πολικὸς ἀστὴρ θὰ γίνῃ ὁ γ' τοῦ Κηφέως
τῷ δὲ ἔτει 6000 θὰ διέλθῃ ὁ πόλος μετὰ τῶν ἀστέ-
ρων β καὶ ι τοῦ Κηφέως, τῷ ἔτει 7000 θὰ διέλθῃ πλη-
σίον τοῦ α τοῦ Κηφέως. Κατὰ τὸ 10000 πολικὸς ἀ-
στὴρ θὰ χρησιμεύσῃ ὁ α τοῦ Κύκνου καὶ τῷ 13000 ὁ
λαμπρὸς ἀστὴρ τῆς Λύρας ὁ ἐπονομαζόμενος Βέγας καὶ
μετὰ ταῦτα θὰ διέλθῃ διὰ τῶν ἀστερισμῶν τοῦ Ἡρα-
κλέους ὁπότε θὰ συμπληρωσῇ ὀλόκληρον τὸν κύκλον τῆς
περιφοράς.

Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ ἄξων τοῦ κόσμου δὲν εἶνε σταθερὸς
ἀλλὰ διαγράφει κύκλον εἰς 258 αἰῶνας ὅπως καὶ ἡ βέμ-
βυξ (σθούρα), ἔπεται ὅτι ὁ Ἰσημερινός, ὁ ὁποῖος εἶνε ἐ-
πίπεδον κἀθετον ἐπὶ τοῦ ἄξονος δὲν θὰ τέμνῃ πάντοτε
τὴν ἐκλειπτικὴν εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον, ἐπομένως τὸ ἑαρινὸν
σημεῖον δὲν εἶνε σταθερὸν ἀλλὰ μεταβλητὸν καὶ θὰ διέρ-
χεται διὰ πάντων τῶν ζωδίων, συμπληρῶν τὸν κύκλον
εἰς ὅσον καὶ ἄξων τῆς γῆς χρόνον. Τὸ ἑαρινὸν σημεῖον
μεταπίπτει ἀντιθέτως πρὸς τὴν κίνησιν τοῦ ἡλίου κατὰ
50'', 211 ἐτησίως, ὡς ἐξήγαγεν ὁ Ἰππάρχος συγκρί-
νας τὰς θέσεις τῶν ἀστέρων τὰς παρατηρηθείσας καὶ
σημειωθείσας 200 ἔτη πρὸ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀριστῆλου
καὶ Τιμοχάριδος πρὸς τὰς ὑπ' αὐτοῦ γενομένας ἢ τι μὴ
αὕτη ἐπεδαύθη ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἀστρονόμων.

Διὰ τὴν ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου τῆς μεταπτώσεως τῶν
ισημερινῶν σημείων ὁ Ἰππάρχος ὅστις ἐθεώρει τὴν γῆν
ἀκίνητον ἐν τῷ διαστήματι, ἐδέχετο ἐξωτερικὴν σφαῖραν
περιβάλλουσαν τὴν τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, στρεφόμενην
εἰς 24 ὥρας περὶ τὸν ἄξονα τοῦ κόσμου καὶ μεταδίδου-
σαν τὴν ἡμερησίαν κίνησιν εἰς πᾶσαν τὴν οὐρανίου μη-
χανήν. Ἐπὶ τῆς σφαίρας ταύτης ἐστηρίζετο διὰ δύο
κνωδάκων (tourillons) ἡ φέρουσα τοὺς ἀπλανεῖς, ἥτις
παρεσύρετο ὑπὸ τῆς πρώτης ἐν τῇ ἡμερησίᾳ κινήσει ἐκτε-
λοῦσα ἅμα βραδέως ἰδιαίτεραν κίνησιν κατὰ τὴν ὀρθὴν
φορὰν περὶ τὸν ἄξονα τῆς ἐκλειπτικῆς ἐν διαστήματι
26000 ἔτων. (2)

Κατὰ δὲ τὸν Καπέρνικον ἐπειδὴ ἡ γῆ κινεῖται περὶ
τὸν ἥλιον, οἱ δὲ ἀστέρες δὲν εὐρίσκονται προσπλωμένοι
ἐπὶ τῆς οὐρανοῦ σφαίρας δίκην φωτεινῶν ἡλίων ἀλλ' εἶ-
ναι διανεμημένοι ἐν τῷ κενῷ εἰς διαφόρους ἀποστάσεις
διὰ τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ παραδεχθῇ ὅτι πάντες οἱ ἀ-
στέρες στρέφονται μετὰ τῆς αὐτῆς γωνιώδους ταχύτητος
περὶ τὸν ἄξονα τῆς τροχιάς τῆς γῆς ἀλλ' ὅτι τὸ ἑαρινὸν
σημεῖον κινεῖται ἀντιθέτως ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς. Ἡ ἀγνω-
στος εἰς τὸν Καπέρνικον καὶ τὸν Κέπλερ αἰτία ἢ προ-

(1) Bulletin de la Soc. Astr. de France. Φεβρ. 1903
σελ. 57 καὶ ἐξῆς.

(2) Faye: Cours d'Astronomie Τόμος II σελ. 227.

ξενούσα τὴν μετάπτωσιν ἐξηγήθη μηχανικῶς ὑπὸ τῶν
συγχρόνων ἀστρονόμων διὰ τῆς ἀμοιβαίας ἐπενεργείας
τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐξογ-
κώματος τῆς γῆς. Ἐὰν δηλαδὴ ἡ γῆ ἦτο σφαιρικὴ καὶ
ὁμοιογενὴς καὶ ἡ ὕλη ἦτο κανονικῶς διατεθειμένη ἐπ' αὐ-
τῆς, αἱ ἐλλείψεις τῶν οὐρανοῦ σωμάτων ἐπ' αὐτῆς θὰ ἔμε-
ναν ἄνευ ἀποτελέσματος. Ἐπειδὴ ὅμως εἶνε πεπεισμένη
περὶ τοὺς πόλους καὶ ἐξωγκωμένη περὶ τὸν ἰσημερινὸν ἡ
συνισταμένη τῶν ἐλλέων τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης δὲν
διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου τῆς γῆς ἀλλ' ὀλίγον κάτωθεν
αὐτοῦ διὰ τοῦτο ἡ γῆ δὲν δύναται κινουμένη νὰ τηρήσῃ
τὸν ἄξονα αὐτῆς παράλληλον, ἀλλὰ ἀναγκάζεται νὰ
κλινῇ αὐτὸν καὶ νὰ κινήθῃ ὡς ὁ ἄξων τῆς βέμβυκος καὶ
νὰ διαγράφῃ κύκλον εἰς ὃν χρόνον εἴπομεν ἀνωτέρω.
Πειραματικῶς ἀπεδείχθη ἡ μετάπτωσις τῶν ἰσημερινῶν
σημείων διὰ τοῦ γυροσκοπίου τοῦ Foucault ἐπινοηθέντος
τῷ 1852.

Καλεῖται ἀστρικὸν ἔτος ὁ χρόνος ὁ παρερχόμενος με-
ταξὺ δύο ἀποκαταστάσεων τοῦ ἡλίου ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἀ-
στέρα τροπικὸν δὲ ἔτος ὁ χρόνος ὁ παρερχόμενος μεταξὺ
δύο ἀποκαταστάσεων τοῦ ἡλίου εἰς τὸ ἑαρινὸν σημεῖον ἢ
εἰς τὸ σημεῖα τῶν τροπῶν. Ἐνεκα τῆς μεταπτώσεως
τῶν ἰσημερινῶν σημείων οἱ δύο οὗτοι χρόνοι διαφέρουσι
μικρὸν ἀλλήλων διότι ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἑαρινὸν ση-
μεῖον συμπίπτει κατὰ τὸ παρὸν ἔτος μετὰ τινος ἀστέρος
τὸ ἐπιὸν ἔτος, ἐπειδὴ τοῦτο θὰ κινήθῃ πρὸς συνάντησιν
τοῦ ἡλίου καὶ θὰ μεταπέσῃ 50'', 211 ὁ ἥλιος πρῶτον
θὰ συναντήσῃ τὸ ἑαρινὸν σημεῖον καὶ ἔπειτα μετὰ 20
λ. καὶ 22 δ. λ. περίπου θὰ συναντήσῃ τὸν ἀστέρα. Ἐὰν
λοιπὸν μετὰ 365,256368 ἡμ. ἐπανέρχεται ὁ ἥλιος,
κατὰ τοὺς νεωτέρους ἀστρονόμους εἰς τὸν αὐτὸν ἀστέρα
εἰς τὸ ἑαρινὸν σημεῖον θὰ ἐπανέλθῃ μετὰ 365,242217
ἡμ. καὶ ὁ χρόνος οὗτος ἀποτελεῖ τὸ λεγόμενον τροπικὸν
ἔτος. Τὸ μῆκος τοῦ ἀστρικοῦ ἔτους ὑπελογίσθη ὑπὸ τοῦ
Ἰππάρχου διὰ τῶν αὐτῶν παρατηρήσεων εὐρέθη ἴσον
πρὸς 365,256 ἡμ. καὶ σύμφωνον πρὸς τοὺς νεωτέρους
ὑπολογισμοὺς ἢ δὲ ἰσημερία ὅτι συνέβη 3 ἡμ. ἐνωρίτερον
ἢ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀριστέλλου, τὸ δὲ τροπικὸν μι-
κρότερον τῶν 365 ἡμ. καὶ 6 ὥρων κατὰ 1/300 τῆς ἡ-
μέρας, ἦτοι συγκείμενον ἐκ 365 ἡμ. 5 ὥρων 55 λ. 12
δ. λ. ποσὸν μείζον κατὰ 6 λ. 24, 5 δ. λ. Τὸ μῆκος
τοῦ ἀστρικοῦ ἔτους ἔμεινεν ἀμετάβλητον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς
τοῦ Ἰππάρχου μέχρι σήμερον ἐνῷ τὸν αὐτὸν τὸ τοῦ
τροπικοῦ ἡλαττώθη κατὰ 11 περίπου δ. λ. ἢ δὲ ἐλάτ-
τωσις αὕτη ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἡμισυ δευτερόλεπτον κατὰ
αἰῶνα.

Τὸ πολιτικὸν ἔτος λογίζομεν ἐκ 365 ἡμ. ἀνὰ πᾶν δ
τέταρτον ἔτος προσθέτομεν μίαν ἡμέραν ἦτοι ἐκλαμβάνο-
μεν αὐτὸ συγκείμενον ἐκ 365, 25 ἡμ. καὶ ἐπομένως
κάμνομεν λάθος 0,007783 τὸ ὁποῖον εἰς 128 ἔτη πε-
ρίπου ἀνέρχεται εἰς ἡμέραν ἦτοι μετὰ πάροδον 128 ἢ
ἑαρινὴ ἰσημερία θὰ συμβῇ μίαν ἡμέραν ἐνωρίτερον:

Τούναντιον δὲ οἱ ἀκολουθοῦντες τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος προσθέτουσι μὲν μίαν ἡμέραν, ἀλλ' ἐν διαστήματι 400 ἔτων δὲν λογίζουσι 100 βίσεκτα ἔτη ἀλλὰ μόνον 97, ἐκλαμβάνουσι λοιπὸν τὸ ἔτος ἐκ 365,2425 ἡμ. καὶ κάμνουσι λαθος 0,0003 ἡμ. ὅπερ πραγματικῶς εἶνε ποσότης ἀσήμαντος ἀλλ' ἐν διαστήματι 4000 ἔτων ἀποτελεῖ 1 ἡμ. καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔτος 4000 διὰ τοὺς ἀκολουθοῦντας τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον θὰ εἶνε ἔτος κοινὸν ἐκτός ἀν ἀποφασίσωσιν αἱ ὑψηλαὶ τῆς ἐπιστήμης κορυφαὶ καὶ θεωρήσωσιν καὶ τὸ ἔτος 2000 κοινὸν τὸ δὲ 4000 βίσεκτον.

Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἰππάρχου καὶ ἰδίᾳ τῷ 150 π. Χ. ἡ ἑαρινὴ ἡμέρα συνέβη τῇ 24ῃ Μαρτίου 2 ὥρ. 17 λ. 28 δ.λ. μ.μ. ἐπὶ δὲ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ἡμερολογίου ὑπὸ Ἰουλίου Καίσαρος τῷ 45 ἔτει π. Χ. τῇ 23ῃ Μαρτίου 0 ὥρ. 37 λ. καὶ 43 δ.λ. π.μ., κατὰ δὲ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς Χριστιανικῆς χρονολογίας τῇ 22ῃ Μαρτίου 10 ὥρ. 12 λ. καὶ 35 δ.λ. μ.μ., κατὰ τὸ ἔτος τῆς συγκροτήσεως τῆς α'. ἐν Νικαίᾳ. Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῷ 325 μ. Χ. τῇ 20ῃ Μαρτίου 9 ὥρ. 46 λ. 18 δ.λ. ἀντὶ τῆς 21ῆς ὅπως ἐλόγησαν οἱ Πατέρες τῆς Συνόδου (1) τέλος κατὰ τὸ ἔτος τῆς διορθώσεως τοῦ ἡμερολογίου ὑπὸ τοῦ Πάπα Γρηγορίου τοῦ XIII (Ugo Buoncompagno) τῇ 11ῃ Μαρτίου 0 ὥρ. 1' λ. 39 δ.λ. Καὶ διὰ μὲν τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας καὶ Ῥωμαίους, καὶ λοιποὺς τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς λαοὺς ἡ ἡμέρα τῆς ἡμερίας οὐδεμίαν σπουδαιότητα εἶχε, ὅπως καὶ διὰ τὴν χριστιανικὴν Θρησκείαν, διότι δὲν ἦτο στενῶς μετὰ τῆς θεοσκαιῶν τῶν λαῶν τούτων συνδεμένη. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ διοργανωταὶ τῶν διαφορῶν εἰδῶν τῶν ἡμερολογίων δὲν ἐφρόντισαν νὰ περιορίσωσι τὴν ἡμέραν ἐντὸς στενοτάτων ὁρίων ὀρίζοντες νὰ ἀφαιρηθῆται μίᾳ ἡμέρα ἀνὰ πᾶν 300 ἔτος, ὅπως θὰ ἔκαμνεν ὁ Ἰππάρχος καὶ ὁ Σωσιγένης ὁ μεταρρυθμίσας προτροπῇ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος τὸ Ῥωμαϊκὸν χρονολόγιον ἢ μίαν ἡμέραν ἀνὰ πᾶν 128 ἔτος ὅπως ὀρίζει ὁ μαθηματικὸς λογισμὸς καὶ προέτειναν πολλοὶ ἀστρονόμοι ἐν οἷς καὶ ὁ Γαζῆ Μουχτάρ Πασᾶς (2) ἢ τέλος μίαν ἡμέραν ἀνὰ πᾶν ἐπαυῖνιον ἔτος μὴ διαιρούμενον διὰ 4 (ὡς λ. χ. διὰ τὰ ἔτη 1700, 1800, 1900), ὅπως ὤρισεν ὁ Γρηγόριος ὁ XIII. Δὲν συμβαίνει ὅμως οὕτω καὶ διὰ τὴν Χριστιανικὴν Θρησκείαν ἢ

(1) Ὁ Κος Förster διευθυντῆς τοῦ ἀστεροσκοπεῖου τοῦ Βερολίνου ὑπελόγησεν ὅτι τῇ 325 μ. Χ. ἡ ἑαρινὴ ἡμέρα συνέβη τῇ 20ῃ Μαρτίου 4 ὥρ. μ. μ. διὰ τὸν μεσημβρινὸν τῆς Ἱερουσαλῆμ καὶ ἐπομένως τῇ 20ῃ διὰ πάντα τὸν γνωστὸν κόσμον Revue Scientifique 23 Δεκ. 1899 σελ. 819.) Ἡμεῖς ὑπελογίσασαμεν πάσας τὰς ἀναφερομένας ἡμερίας διὰ τῶν πινάκων τοῦ Largeteau οἷτινες εἶδουσι προσέγγισιν 25 λ. (Biot. Astronomie Physique Τόμος Ε'. σελ. 519.) Ὁ Ἰσαὰκ μοναχὸς ὁ Ἀργυρὸς γράφων τῇ 1373 εἰπέτο ὅτι ἡ ἑαρινὴ ἡμέρα συνέβη δὲ λῆγον πρὸ τῆς 21ῆς Μαρτίου.

(2) La Réforme du Calendrier par Ghazi Ahmed Mouktar Pacha σελ. 40.

ἑαρινὴ ἡμερία διὰ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου συνεδέθη μετὰ τῆς 21ῆς Μαρτίου ἀρήκτως καὶ ταύτης δὲν δύναται νὰ ἀπομακρυνθῆ διότι ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἑαρινῆς ἡμερίας ἐξαρτᾶται ὁ ἑορτασμὸς τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, ἐπομένως διὰ τοὺς χριστιανούς ἡ ἡμέρα τῆς ἡμερίας ἔπρεπε νὰ παρατηρηθῆ καὶ τηρηθῆ ἀκριβῶς, καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦ 13ου αἰῶνος ὁ χριστιανικὸς κόσμος ἐπέζητησε ἀν μὴ τὴν ἐπαναφορὰν τῆς ἑαρινῆς ἡμερίας εἰς τὴν 21ην Μαρτίου, ἀφ' ἧς ἤρχισεν ἀπομακρυνομένη, τοῦλάχιστον τὴν παγίωσιν αὐτῆς εἰς ὠρισμένην ἡμέραν. Ἐκ τῶν Δυτικῶν πρῶτος ὁ παρατηρήσας τὴν μετάπτωσιν τῆς ἑαρινῆς ἡμερίας εἶναι ὁ Ἄγγλος μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος Johannes Holywood (Sacro-Bosco) ἀποθανὼν τῷ 1256 καὶ μετὰ τοῦτον ὁ μοναχὸς Roger Bacon (1214—1294). Οὗτος ἐν τῷ περιπέστῳ συγγράμματι αὐτοῦ τὸ ἐπιγραφόμενον «Opus majus», τὸ ὅποιον ἀπηύθυνε πρὸς τὸν φίλον αὐτοῦ τὸν πάπαν Κλήμεντα τὸν IV (Gui Foulques) προτρέπει αὐτὸν νὰ ἐπιλάβηται καὶ τῆς διορθώσεως τοῦ ἡμερολογίου καὶ νὰ παγίωσῃ τὰς ἡμέρας τῶν ἡμεριῶν καὶ τῶν τροπῶν διὰ τῆς ἀφαιρέσεως μιᾶς ἡμέρας ἀνὰ πᾶν 130 ἔτος (1). Καὶ ἐὰν τοῦτο κατορθωθῆ κατὰ τὰς ἡμέρας «τῆς ἀγιότητός σου, λέγει ὁ Bacon, θὰ ἐκπληρωθῆ μίᾳ ἢ ἐκ τῶν μεγαλυτέρων καλυτέρων καὶ ὠραιωτέρων πράξεων αἱ ὁποῖαι ἐγένοντό ποτε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ». (2) Παρὰ πάσας ὅμως τὰς προσπάθειάς καὶ τὰς προτροπὰς τοῦ Βάκωνος ἀφ' ἐνὸς καὶ τῶν ἀγαθῶν διαθέσεων τοῦ Πάπα ἢ πρότασις ἔμεινεν ἀνευ ἀποτελέσματος.

Ἐκ δὲ τῶν ἡμετέρων ὁ Νικηφόρος Γρηγορᾶς (1295—1359) ἐπέζητησε τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἑαρινῆς ἡμερίας εἰς τὴν 21ην Μαρτίου ὅπως ἦτο καὶ ἐπὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου διὰ τῆς ἀφαιρέσεως δύο ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ ἡμερολογίου διότι ἡ ἑαρινὴ ἡμερία συνέβαινε κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ τῇ 17 Ἀπριλίου: «νῦν δ' ἐφ' ἡμῶν ἑπτακαίδεκάτη ἀνύοντος αὐτοῦ (τοῦ Μαρτίου) οὐκ ἀκριβολογούμεθα δ' οὔτε μὴν τῆς ἡμέρας ὥραν, οὔτε μὴν οὐδέ γε τὸ τῆς ἡμέρας μέρος οὐ γὰρ ἀναγκαῖον νῦν...» (Βυζ. Ἰστ. Τόμ. Α'. Βιβ. 8 κεφ. 13).

Συνέτυχεν λοιπὸν τῷ αὐτοκράτορι Ἀνδρονίκῳ Παλαιολόγῳ καὶ ἀφοῦ ἐξήγησεν αὐτῷ τὰ κατὰ τὴν μετάπτωσιν τῆς ἑαρινῆς ἡμερίας, προέτεινεν αὐτῷ τὸν ἄνω ἐκτεθέντα τρόπον τῆς διορθώσεως «ῥάδιον ἂν εἴη βουλομένοις ἡμῖν ποιήσασθαι τὴν διορθώσιν, βραχὺ τι πλεον ἢ δύο» νυχθημέρων ὑφαίρεσιν ποιησαμένους οὕτω γὰρ ἀνή-

(1) Unde tandem in 130 annis superflue computatur unus dies, qui si auferretur, esset calendarium correctum quo ad hoc peccatum (opus majus σελ. 170).

(2) Si igitur istud opus gloriosum fierit temporibus vestrae sanctitatis, tunc una de majoribus rebus et melioribus et pulchrioribus consummaretur ni Ecclesia Dei fuerunt attentatae (αὐτόθι σελ. 179).

» κειν τοῖς μεταξύ τοσοῦτοις ἔτεσιν ἢ τῆς ἀστρονομίας » ἐπαγγέλλεται μέθοδος» ὁ δὲ Βασιλεὺς καίτοι ἠύχαριστήτης διὰ τὴν ἀπέδειξιν, ἐν τούτοις δὲν ἐπέφερε τὴν διορθώσιν διὰ νὰ μὴ ἐπέλθῃ σύγχυσις καὶ μερισμὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διότι δὲν ἦτο δυνατόν «ἀνὰ πάσαν ἡπειρον» καὶ νῆσον ὁμοφύλους ἀναδραμεῖν καὶ πείσαι μεταμαθεῖν τὴν διορθώσιν «μερίζεσθαι δ' αὐ καὶ ἄλλους ἄλλην» πανηγυρίζει καὶ ἐτέραν ἐτέρους ἄγειν ἑορτὴν, τοῦτο δ' οὐ σφόδρα χρηστὸν ὡστ' ἐξ ἐκατέρων θάτερον κούφωτερον ἐφάνη, κείσθαι τὰ τοῦ πράγματος ὡς ἔκειτο καὶ μένειν ὡς ἔμενε μέχρις ἡμῶν ἐμοὶ δὲ τούναντιον μάλλον εὐδοκίαι κούφωτερον τὸ γὰρ τοὺς ὁμοφύλους πάντας καθάπαξ πείσαι τὴν διορθώσιν συνθέσθαι, εἰ μὴ ῥάδιον χρόνῳ ἐνί, ἀλλὰ δύσι καὶ τρισὶ ῥάδιον ἂν ἦν ὡσπερ κἂν τοὺς πρὸ ἡμῶν, ὡς ἔφημεν παλαι πολλὰς γεγένηται ἀλλὰ δι' ἣν ἐφθίμεν αἰτίαν τὸ τοῦ βασιλέως τέως ἐκράτησε δόγμα μάλλον ἢ τὸ ἡμέτερον». (αὐτόθι Γ').

Φαίνεται ὅμως ὅτι δὲν ἀπεθαρρύνθη ἐκ τῆς πρώτης ἀποτυχίας διὰ τοῦτο ἔκαμε καὶ δευτέραν πρότασιν νὰ ἐορτάζηται τὸ Πάσχα καὶ μετὰ τὴν παυσέληνον τὴν συμπίπτουσαν καὶ μετὰ τὴν ἀληθῆ ἡμερίαν ἢ ὅποια ἔνεκα τῆς μεταπτώσεως, συνέβαινε πρὸ τῆς 21 Μαρτίου τῆς καθιερωθείσης ὑπὸ τῆς Συνόδου. Πρὸς τοῦτο μετερρυθμίσε τὸ ὑπὸ τοῦ Ἱεροῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καταστρεβὴν πασχαλίον κανόνιον, τοῦ ὁποῖου χρῆσιν μέχρι σήμερον ποιοῦνται ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ πρὸς εὐρεσιν τῆς ἡμέρας τοῦ Πάσχα ἀλλὰ καὶ ἡ πρότασις αὕτη δὲν ἐγένετο ἀποδεκτὴ. Ταῦτα τεκμαιρόμεθα ἐκ τίνος χωρίου τοῦ Ἰσαὰκ μοναχοῦ τοῦ Ἀργυροῦ ἀκμάσαντος περὶ τὰ τέλη τῆς 14ῆς ἑκατονταετηρίδος. Οὗτος γράφων πρὸς τὸν σοφώτατον Οἰνωκότην Ἀνδρόνικον τὸν αἰτήσαντα μεθόδους λογικὰς περὶ τῶν ἡλιακῶν καὶ σεληνιακῶν κύκλων καὶ τῶν τούτοις ἐπομένων λέγει αὐταῖς λέξεσιν. «Πρὸ χρόνων γὰρ πενήτηντα νέος ὦν ἐτι τὴν ἡλικίαν ἐγὼ μὲν, παρὰ τινι τῶν Θρακικῶν πόλεων διατριβῶν, Αἰνῶν καλουμένη, εἶδον τότε τοὺς ἐκεῖσε τὴν οἰκισιν ποιουμένους Ἰουδαίους τῆ κ'. τοῦ Μαρτίου τὸ οἰκίον πάσχα τελέσαντας τὸ δὲ καθ' ἡμᾶς ἅγιον Πάσχα ἡμεῖς τῆ κ'. τοῦ Ἀπριλίου ἐτελέσαμεν (1).... Φαίνεται ὅτι ἔκαμνεν ἐκ τούτων, ὅτι ὀπνηῖα συνεγγυσ τῆς ἀκριβοῦς ἡμερίας, τούτῃστιν ἀπὸ τῆς τοῦ Μαρτίου ἰ. ε. ἕως τῆς κ'. τοῦ αὐτοῦ συμβαίνῃ γίνεσθαι πανσέληνον, ἡμεῖς ἐν τῷ Ἀπριλίῳ μεταβαίνοντες, τῆς ὀρθότητος ἐκπίπτουμεν. Ταῦτα μὲν οὖν ἡμεῖς καὶ πρὸ ἡμῶν δ' ὁ σοφώτατος Γρηγορᾶς ἀπέδειξε, τὸν περὶ τοῦ του λόγον ἐκβύμενος μηδεμιᾶς σοφίας ἀπολειπόμενος καὶ αὐτὸ τὸ κανόνιον μεταποιήσας καὶ ἀποκαταστήσας εἰς τὴν κατὰ τοὺς νῦν χρόνους ὀφειλομένην αὐτῷ διορθώσιν. Ὅς καὶ τοῖς πᾶσιν ἐμφανῆς καταστάς ἄχρι

(1) Τῇ 20 Ἀπριλίου τὸ Πάσχα ἐτελέσθη καθ' ἅπαντα τὸν 14ον αἰῶνα κατὰ τὰ ἔτη 1337 καὶ 1348.

» καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐνώπιον, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν συγκλήτου ἔτι δὲ καὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας λογαθῶν, ἐπὶ τῆς τε παρὰ πάντων, καὶ πάντες, εἰ δυνατόν, εἰς τὸ ἐξῆς τελεῖσθαι κατὰ τὴν τοῦ νέου κανόνος διορθώσιν, εὐλόγον εἶναι κεκρίσασιν, τὴν τῶν λόγων δυσωπηθέντες ἀλήθειαν» (Πατρ. Migne Τόμος 19ος σελ. 1312).

Παρὰ πάσας τὰς προσπάθειάς τῶν σοφῶν τοῦ Μεσαίωτος καὶ τῆς Ἀναγεννήσεως, τῶν συνόδων τῶν καθολικῶν επισκόπων καὶ τῶν Παπῶν μόλις τῷ 1582 ἐπετεύχθη ἡ παγίωσις τῆς ἑαρινῆς ἡμερίας διὰ τῆς Γρηγοριανῆς διορθώσεως ὁ Πάπας Γρηγόριος XIII μετὰ τῶν διαφορῶν προτάσεων, αἱ ὁποῖαι τῷ ἀπεσταλήσαν ἐνέκρινε τὴν τοῦ ἱατροῦ καὶ ἀστρονόμου Ἀλοῦσιου Λιλιού (Aloysius Lilius) ὑποβληθείσαν διὰ τοῦ ἀυτοδέλφου αὐτοῦ Ἀντωνίου (1) καὶ διὰ τῆς Βούλλας «Inter gravissimas» (2) ἀπολυθείσης τῇ 24 Φεβρουαρίου 1581 (3) διέταξε καὶ ἐκανόνισε τὰ τῆς ἐπαναφορᾶς τῆς ἑαρινῆς ἡμερίας εἰς τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἣν συνέβαινε καὶ ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς α'. ἐν Νικαίᾳ οἰκουμενικῆς Συνόδου. (4) Διέταξε λοιπὸν νὰ ἀφαιρηθῶσι 10 ἡμέραι ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου καὶ ἡ ὑστεραία τῆς 4ῆς Ὀκτωβρίου νὰ λογισθῆ 15ῃ τοῦ αὐτοῦ. Ἐγραψε δὲ καὶ εἰς τοὺς ἡγεμόνας τῆς Εὐρώπης καὶ εἰς τὸν Πατριάρχην τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίαν Β'. τὸν Τρανὸν καὶ διὰ τούτου καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς τῆς Ἀνατολῆς Πατριάρχας διὰ νὰ δεχθῶσι τὴν μεταρρύθμισιν. Καὶ οἱ μὲν ἡγεμόνες, ἰδίᾳ οἱ τῶν προτεσταντικῶν χωρῶν, βραδέως καὶ μετὰ πολλὸν χρόνον συνεμορφώθησαν ὡς διακείμενοι αὐτῷ ἐχθρικῶς. Οἱ δὲ Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς ἀπέρριψαν (καὶ ἀπορρίπτουσι τὴν πρότασιν μέχρι σήμερον) αὐτὴν τούτου μὲν διότι ἐνέβλεπον ὀπισθόβουλον πρότασιν καὶ ἐφοβοῦντο τὴν ὑποδούλωσιν τῆς ἐκκλησίας τοῦτο δὲ διότι εἶχον σταθερῶς εἰς τὰς Πτολεμαϊκὰς ἀρχὰς καὶ ἐθεώρουν ἐσφαλμένην τὴν ἀφαίρεσιν μιᾶς ἡμέρας ἀνὰ πᾶν 132 ἔτος περίπου ὡς προέτεινεν ὁ Πάπας δεχόμενοι τὴν ἀφαίρεσιν μιᾶς ἡμέρας ἀνὰ πᾶν 3000 ἔτος οὕτω Μελέτιος ὁ Πηγάς, ὁ μετὰ ταῦτα γενόμενος τῷ 1590 Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, γράφων περὶ τοῦ Πασχαλίου πρὸς τὸν Σέλβεστρον τὸν Πάπαν καὶ Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας λέγει «ἦν γὰρ μοι πα-

(1)...Allatus est nobis liber a dilecto filio Antonio Lilio artium et medicinae doctore quondam Aloysius ejus germanus frater conscripserat.

(2) Εἶνε γνωστὸν ὅτι αἱ Παπικαὶ Bullae γνωρίζονται διὰ τῶν ἀρχικῶν αὐτῶν λέξεων.

(3) Datum tusculi anno incarnationis dominica 1581 sexto calendis Martias (24 Φεβρ.) Pontif. nostri anno 10

(4) Quo igitur vernum aequinoctium, quod a patribus concilii nicaeni ad XII cal. Aprilis (21 Martis) fuit constitutum, ad eandem sedem restituitur praecipimus, et mandamus, ut de mense octobris anni 1582 10 dies inclusive a III nonarum (5. oct.) usque ad pridie idus octobris (15 oct.)

» λαϊκά σοφῶν ἀνδρῶν συντάγματα πολλαῖς πρόπαλαι
 » ἀγῶνων περιόδοις δηλοποιοῦντα καὶ οἷον ἀγοντα ἐπ' ὕ-
 » ψιν τῆς τῶν φωστήρων ἡλίου καὶ σελήνης περιόδου τὸ
 » ἀνώμαλον καὶ ἀνισον, τοῦτο ὅπερ οὐδὲ οἱ πατέρες ἐ-
 » κείνοι οἱ ἅγιοι τε καὶ Θεόσοφοι οὐδεὶς ποὺ ἠγνόησαν
 » ἦν ἡμῖν ἀνωμαλίαν νῦν ἀντεπιφέρουσιν, ὅπως ἂν εὐ-
 » λόγως φανώσιν αὐτοὶ πολυπραγμονήσαντες, ἦν ἀνέ-
 » πλασαν τοῦ πασχαλίου διόρθωσιν, ἀγνοοῦντες, ὡς εἰ-
 » κεν, ὅτι μετὰ τριακόςια ἔτη ἐκπεσεῖται καὶ αὐτῶν ἡ
 » διόρθωσις, καὶ γενήσεται πάλιν ἀνάγκη τοῖς ἀστρονό-
 » μοις ἀστρονομεῖν, ἀλλὰς μαντευομένοις ἐπιδιορθώσεις
 » ταῖς αὐταῖς ἀνάγκαις ὑποκειμένας, τοῦτέστιν δευτέρων
 » αἰεὶ διορθώσεων ἐπ' ἀπειρον δεχομένας... (1)» Ὁ δὲ
 Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίας ὁ Β'. οὐ μόνον ἀπέριψε
 τὴν πρότασιν ταύτην ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἀρμενίους ἀπέτριψε
 νὰ δεχθῶσιν αὐτήν.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας διὰ μέσου
 τῶν αἰῶνων· κατὰ πόσον δὲ ἡ διόρθωσις τοῦ Γρηγορίου
 καὶ ἡ ἀφαίρεσις τῶν δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου
 ὑπῆρξαν ἐπιτυχεῖς θὰ διαλαθῶμεν προσεχῶς.

Κ. Θ. ΠΑΓΩΝΗΣ

ΚΕ' ΜΑΡΤΙΟΥ

ΕΝΑΣ ΤΑΦΟΣ

* Ἄλλους ρυθμούς, μᾶλλες χορδὲς καὶ μᾶγνησιν ἀρ-
 (μονία)
 ποῖν ξεψυχήσῃ ἡ λύρα μου, παιδιὰ, θέλω νὰ 'πῶ.
 Νὰ ψάλλω κ' ἄλλους ἦρωας ἀπ' τὴ Μακεδονία,
 Νέα τραγοῦδια μᾶγνηστο κ' ἀλλοιώτικο σκοπὸ.

Γ. ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

ΜΕ τὸ πρῶτο χαμόγελο μιᾶς ἀνοιξιάτι-
 κης αὐγῆς καὶ μετὰ τὸ ἐωθινὸ γλυκὸχο
 τραγοῦδι τῶν πουλιῶν, ἕνας γέρος δά-
 σκαλος μετὰ κυρτωμένη τῇ ράχι καὶ μετὰ μιὰ μα-
 κρὰ γενειάδα ποὺ τὴν εἶχαν λευκάνη τοῦ χρό-
 νου τὰ χιόνια, ἐπερπατοῦσε σιγὰ σιγὰ μαζί με
 δώδεκα ἕως δεκαπέντε παιδιὰ τοῦ μικροῦ σχο-
 λείου τοῦ χωριοῦ ἀπὸ τὰ ἄσημα μὰ ἡρωϊκὰ
 ἐκεῖνα χωριὰ ποῦ εἶναι ποτισμένο τὸ χῶμά τους
 μετὰ τόσο μαρτυρικὸ αἷμα. Ἐπερπατοῦσε σιγὰ

(1) τοῦ Μακαριωτάτου καὶ Παναγιωτάτου Ἀλεξαν-
 δρείου κυροῦ Μελετίου περὶ τοῦ Πάσχα,

ὁ δάσκαλος γιὰτὶ δὲν τὸν ἐβοηθοῦσαν τὰ
 γεροντικά του πόδια, μὰ ἡ καρδιά του ἦτο γε-
 μάτη ζωὴ, γιὰτὶ εἶχε γεννηθῆ μέσα σ' αὐτὸ τὸ
 χωριό, τὸ τριγυρισμένο ἀπὸ λόγγους καὶ βουνὰ
 καὶ εἶχε ζυμωθῆ μετὰ αἰσθήματα ποῦ τοῦ εἶχαν
 ἐμπνεύσει τὰ κιτρινωμένα φύλλα ἐνὸς χονδροῦ
 βιβλίου.

Τὰ παιδιὰ συνωμιλοῦσαν ἀδιάκοπα ἀλλὰ μετὰ
 σιγανὴ φωνή, ἀπὸ σεβασμὸ φαίνεται πρὸς τὸν
 γέρο τους δάσκαλο τὸν ὁποῖον ἔβλεπαν πολὺ συλ-
 λογισμένον. Τοὺς εἶχε 'πῆ ἀπὸ τὴν παραμονὴ
 νὰ ἔλθουν ὅλοι εἰς τὸ σχολεῖον πολὺ πρῶτ' καὶ
 ἀπ' ἐκεῖ ἐξεκίνησαν χωρὶς καὶ αὐτοὶ νὰ ἠξεύ-
 ρουν ποῦ ἐπήγαιναν. Ἐπειτα π' ὀλίγο μα-
 κρυνὸ περίπατο, βλέπουν μετὰ ἀπορία τὸν δά-
 σκαλο νὰ στέκεται κοντὰ σὲ μιὰ βρύσι καὶ ἐμ-
 πρὸς σ' ἕνα ξύλινο σταυρό.

— Σταθῆτε! τοὺς λέγει μετὰ φωνὴ ποῦ ἐδο-
 νοῦσε κάποιον μυστικὴ συγκίνησις. Ἀποκαλυ-
 φθῆτε ἐμπρὸς εἰς τὸν Σταυρὸν ποῦ εἶναι στημένος
 ἐπάνω στὸ ἱερὸ αὐτὸ χῶμα!

Ναί, εἶναι ἱερὸ τὸ χῶμα ποῦ πατοῦμε
 αὐτὴ τὴν ὥρα, παιδιὰ μου, γιὰτὶ τὸ ἔθαψαν μετὰ
 τὸ ἡρωϊκὸ τῶν αἵμα τρεῖς εὐγενεῖς ὑπάρξεις,
 τρεῖς λεοντόψυχοι φοιτηταὶ τοῦ Ἑθνικοῦ μας
 Πανεπιστημίου, τρία παιδιὰ ὄχι πολὺ μεγαλύ-
 τερα ἀπὸ σὰς, ποῦ ἄφησαν γονεῖς, ἀπολαύσεις
 καὶ μέλλον καὶ ἦλθαν νὰ σκοτωθοῦν κάτω ἀπὸ
 αὐτὰ τὰ σκοτεινὰ βουνὰ γιὰ ν' ἀναστήσουν ἕνα
 νέο Δραγατσάνι, γιὰ νὰ δείξουν ἀκόμη μιὰ φορά
 σ' ὅλο τὸν κόσμον τί εἶδους παλμοὺς δοκιμάζει ἡ
 νεανικὴ καρδιά τῶν Ἑλλήνων ὅταν τὴν ἐνθαρ-
 ρύνῃ νικητήρια τῶν ἐνθουσιωδωτέρων λόγων καὶ
 τῆς γλυκυτέρας μουσικῆς ἢ Γαλανῆ Σημαῖα.

Προσκυνήσατε τὸν τάφον τῶν νέων αὐτῶν
 Ἱερολοχιτῶν.

Τὰ ὀνόματα τοῦ Ρέρα, τοῦ Παπαφώτη
 καὶ τοῦ Σκορδάκου, ἄς χαραχθοῦν βαθειὰ
 μέσ' τὰς καρδιὰς σας διὰ νὰ σὰς ἐνθυμίζουν
 τὴν μεγάλη εὐγνωμοσύνη ποῦ πρέπει νὰ
 τρέφετε σ' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἔπεσαν ὑπὸ τῶν
 ἐχθρῶν τὰς σφαιράς διὰ ν' ἀπαλλάξουν τοὺς
 γονεῖς, τοὺς ἀδελφούς, τοὺς φίλους σας ἀπὸ τὰ
 μαρτύρια ποῦ τοὺς κάμνουν νὰ ὑποφέρουν οἱ
 βάρβαροι δολοφόνοι τῆς Σόφιας.

Μᾶς εἶπε, παιδιὰ μου, ὁ Χριστὸς νὰ ἀγαπῶμεν
 τοὺς ἐχθρούς μας. Ἄλλ' αὐτοὶ δὲν εἶναι ἄνθρωποι,
 εἶναι τίγρεις ποῦ θέλουν νὰ μᾶς κατασπαράξουν,

ποῦ ζητοῦν νὰ καύσουν τὰς ἐκκλησίες καὶ τὰ σχο-
 λεία μας καὶ νὰ ἀρπάσουν στὸ τέλος μέσα ἀπὸ τὰ
 χερίά μας αὐτὴ τὴν ὡραία χώρα ποῦ μᾶς ἐκλη-
 ροδότησαν στολισμένη μετὰ πορφύρα βαμμένη σὲ
 ἄσπιλο Ἑλληνικὸ αἷμα ἕνας Ἀριστοτέλης, ἕνας
 Ἀλέξανδρος, ἕνας Τσιμισκῆς, ἕνας Βουλγαρο-
 κτόνος.

Νοιώσατε στὰς ψυχὰς σας μῖσος ἄσπονδον γιὰ
 τοὺς Βουλγάρους. Ἄς εἶναι αὐτὸ τὸ γλυκύτερό
 σας ὄνειρο καὶ ὁ μεγαλύτερός σας πόθος...
 Ναί, χύσατε εὐγνωμοσύνης δάκρυ ἐπάνω εἰς τὸν
 τρισευλογημένον αὐτὸν τάφον.

Εἰς τὸ Πάνθεον τῶν μεγάλων ἡρώων ποῦ
 ἔσπασαν τὰς ἀλύσεις τοῦ μικροῦ ἐλευθέρου τε-
 μαχίου ἀπὸ τὸ ὁποῖον μᾶς στέλλει τόση παρη-
 γοριὰ ἢ Μητέρα, σ' ἐμᾶς τοὺς σκλαβωμένους,
 εὐρίσκονται τῶρα στεφανωμένοι μετὰ τὸ στεφάνι
 τῆς Δόξης καὶ τῆς Ἑθνικῆς Τιμῆς οἱ ἐκδικη-
 τὰί τῶν ἀθῶν μαρτύρων, οἱ τρεῖς νέοι Ἱε-
 ρολοχιταί.

Ἀῦριον ὅταν μετὰ τὴν θέλησιν Ἐκείνου, ὁ ὁ-
 ποῖος βλέπει τὰ δάκρυα ποῦ χύνουν οἱ σκλαβω-
 μένοι, ἐκπληρωθοῦν οἱ χρυσοὶ πόθοι ποῦ ἐνέ-
 πνευσαν εἰς τοὺς γενναίους αὐτοὺς προμάχους
 νὰ προσφέρουν τὴν ζωὴν τῶν ὀλοκαύτωμα εἰς
 τὸν Βωμὸν τῆς Ἰδέας, αῦριον, λέγω, ὅταν τὰ
 παιδιὰ σας θὰ διαβάξουν τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνε-
 ξαρτησίας τῆς Μακεδονίας μας, εἰς τὰς πρώτας
 σελίδας τῆς θὰ βλέπουν μετὰ χρυσαῖα γράμματα
 χαραγμένα τὰ ὀνόματα τοῦ Μελέα, τοῦ Φραγκο-
 πούλου, τοῦ Μωραΐτη, τοῦ Καπετὰν Κρόμπα
 καὶ τῶν τριῶν παλληκαριῶν ποῦ ἐδόξασαν ἕνα ἄ-
 σημο χωριό, τὸ Μορίχοβο, ἀπαράλλακτα ὅπως
 εἰς τὴν ἱστορίαν ποῦ διδάσκεισθε σήμερον κρυφὰ
 εἰς τὸ σχολεῖο πρῶτα πρῶτα ἀντικρύζετε τὰ δο-
 ξασμένα ὀνόματα τοῦ Κατσαντώνη, τοῦ Βλα-
 χάβα, τοῦ Τζαβέλλα, τοῦ Φεραίου καὶ τῶν Ἱε-
 ρολοχιτῶν τοῦ Δραγατσάνιου.

Προσκυνήσατε τὸν τάφον, παιδιὰ μου.

Καὶ τὴ στιγμὴ ἐκείνη τὴν ἱερὰ ποῦ ὁ γέρος
 ἐσφόγγιζε τὰ μάτια του ποῦ τὰ εἶχαν ὑγράνη
 τόσες φορές τὰ κιτρινωμένα φύλλα τοῦ χονδροῦ
 τοῦ βιβλίου, τὴ στιγμὴ ποῦ τὰ παιδιὰ ἀποκα-
 λυμμένα ἐφιλοῦσαν μετὰ σεβασμὸ τὸν ξύλινο σταυ-
 ρό, ἕνας πυροβολισμὸς ἀκούεται ἐπάνω στὴν κο-
 ρυφῆ τοῦ ἀντικρυνοῦ βουνοῦ.

Ἐγύρισε τρομασμένος ὁ γέρος—ὄχι γιὰ τὸν
 ἑαυτὸ του, ἀλλὰ γιὰ τὰ ἄοπλα παιδιὰ ποῦ εἶχε

μαζί του—ἐκύτταξε καλὰ καλὰ πρὸς τὸ μέρος
 τοῦ βουνοῦ καὶ μετὰ μάτια ὑγρά ἀπὸ δάκρυα χα-
 ρᾶς αὐτὴ τὴν φορά, λέγει στοὺς μαθητὰς του.

— Κυττάξετε ἐκείνους ποῦ κινοῦνται ἐπάνω
 στὸ ἀντικρυνὸ βουνό. Κυττάξετέ τους καλὰ, τοὺς
 γνωρίζετε ἀπὸ τὴν φορεσιά. Εἶναι οἱ ὑπερα-
 σπισταὶ σας, ἡ ἄμυνα τῆς φυλῆς μας· τὰ Ἑλ-
 ληνομακεδονικὰ σώματα. Σήμερον εἶναι ἡ ἐ-
 θνικὴ μας ἑορτή. Τὴν χαιρετοῦν μετὰ τὰ ἴδια του-
 φέκια ποῦ σκοτώνουν ὄσους τολμοῦν νὰ ὑδρῶσουν
 τὴν Πατρίδα μας.

Παιδιὰ, εἶνε καιρὸς νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν ἐκ-
 κλησίαν».

Μετὰ τὸ μεγαλοπρεπὲς ἀνέβασμα τοῦ ἡλίου
 στὸν ὄριζοντα καὶ μετὰ τὸ γλυκὸχο τραγοῦδι
 τῶν πουλιῶν, ἕνας γέρος δάσκαλος μετὰ δώδεκα
 ἕως δεκαπέντε παιδιὰ ἐπήγαιναν ὕστερα ἀπὸ
 ἕνα πρῶτον προσκύνημα στὴν ἐκκλησίαν τοῦ
 χωριοῦ, ἀπὸ τὰ ἄσημα μὰ ἡρωϊκὰ ἐκεῖνα χωριὰ
 ποῦ εἶνε ποτισμένον στὸ χῶμά τους μετὰ τόσο μαρτυ-
 ρικὸ αἷμα.

Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΧΡΙΣΤΟΣ

Ο Ἰωάννης Ἰάκωβος Ρουσσὸ παραβάλλων τὸν
 θάνατον τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν τοῦ Σωκράτους
 λέγει: «Ὁ Σωκράτης θνήσκει ἀνευ ἀγῶνων,
 ἀνευ ἀγωνίας, καὶ χαρῶδες διατηρεῖ μέχρι τέλους μετὰ
 συναισθήσεως τὴν προσωπικότητά του· ἂν ὁ εὐκολος
 οὗτος θάνατος δὲν ἐτίμα τὸν βίον τοῦ φιλοσόφου, θ'
 ἀμφεβαλλέ τις λίαν, ἂν ἀληθῶς καὶ πράγματι ὁ Σω-
 κράτης, μ' ὄλην τὴν ἐξοχότητα τοῦ πνεύματός του,
 θὰ ἦτο ἄλλο τι ἢ ἀπλοῦς σοφιστής. Λέγεται ὡσαύτως
 ὅτι κυρίως αὐτὸς πρῶτος ὑπῆρξεν ὁ ἰδρυτὴς τῆς περὶ
 τὴν ἠθικὴν φιλοσοφίας, καὶ αὐτὸς κυρίως ἐξήσκησεν
 αὐτὴν ἐν τῷ βίῳ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ του· καὶ ὁμοῦ
 ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ ἐφήρμοσαν αὐτὴν πρακτικῶς ἐν τῷ
 βίῳ αὐτῶν· ὁ Ἀριστείδης ὑπῆρξε δίκαιος πρὶν ἢ ὁ Σω-
 κράτης κηρύξῃ τί ἐστὶ δικαιοσύνη· ὁ Λεωνίδης ἐπέσειν
 ἐν Θερμοπύλαις ὑπὲρ τῆς πατρίδος πρὶν ἢ ὁ Σωκράτης
 ἀποφανθῇ ὅτι ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα εἶναι καθή-
 κον· ὁλόκληρος ἢ Σπάρτη ὑπῆρξε νηφαλία πρὶν ἢ ὁ
 Σωκράτης ἐξάρῃ τὴν νηφαλιότητα καὶ τὴν ἀπλότητα
 τοῦ βίου, ἢ δὲ Ἑλλὰς ἠδύνατο νὰ ἐπιτρέξῃ πλῆθος μέγα

ἀνδρῶν ἐναρέτων». Καὶ ἐξακολουθεῖ, ὁ εὐφύεστατος καὶ ἐλευθερόφρων Γαλάτης. « Ἄλλ' ἔμωσ ποῦ καὶ πόθεν παρέλαθεν ὁ Χριστὸς τὴν ἀγνωσάτην, τὴν ἀγνωσάτην, τὴν ὑψίστην ἐκείνην ἠθικὴν, ἧς μόνος ἐκείνος ἔδωκε τὸ δίδαγμα ἐν ταύτῃ καὶ τὸ παράδειγμα;..... Ὁ θάνατος τοῦ Σωκράτους γαλήνως μετὰ τῶν ἐταίρων καὶ μαθητῶν αὐτοῦ φιλοσοφούντος εἶναι ὁ ἠδίστος τῶν θανάτων, ὃν ἠδύνατό τις δι' ἑαυτὸν νὰ ἐπιθυμήσῃ; ἀλλ' ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ, ἐν βασιάνοις ἐκπνέοντος, βλασφημουμένου ὑφ' ὀλοκλήρου λαοῦ εἶναι ὁ πάντων τρομερώτερος, ὃν πᾶς ἕκαστος θὰ ἐφθεβεῖτο. Ὁ Σωκράτης λαμβάνει τὸ πλήρες κωνεῖο ποτήριον, εὐλογεῖ ἐκείνον, ὅστις κλαίων προσφέρει τοῦτο εἰς αὐτὸν· ἐν ᾧ ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ τιμωρῆσά τῶν βασιάνων, δέεται τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδίκων καὶ λυσσαλέων δημιῶν του». Καὶ ἐπιφέρει: « ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος τοῦ Σωκράτους εἶναι ζωὴ καὶ θάνατος ἐνός σοφοῦ, ἐν ᾧ ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ εἶναι ζωὴ καὶ θάνατος ἐνός Θεοῦ».

Ἄν καὶ τόσον ὠραῖοι οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ ἐξόχου τέκνου τῆς ποιητικῆς Γενεῆς, πάλιν ἔμωσ νομίζω ὅτι περιέχουσι καὶ τινὰ ἀναληθείας, ἃς πολὺ θὰ ἐξηρχόχοντο τοῦ σκοποῦ τῆς παρουσίας μελέτης μου, ἂν ἀπεπερώμην ἀπλῶς καὶ νὰ ὑποδείξω. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ τούτου.

Ἰσχύει ἔμωσ καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἡ γνώμη τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν παλαιότερων καὶ τῶν τοῦ μεσαίωνα καὶ τῶν νεωτέρων ἐτι χρόνων, οἵτινες ἅπαντες κατέγειναν ν' ἀποδείξωσι καὶ μετὰ πεποιθήσεως μάλιστα καὶ ἀξιωματικῶς σχεδὸν διεκήρυξαν ὅτι: « ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία οὐδὲν ἄλλο ὑπῆρξεν ἢ ὁ πρόδρομος τοῦ Χριστιανισμοῦ».

Ἡμεῖς ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ σπουδαίου τούτου θέματος ἠχθῆμεν εἰς τὴν ἰδέαν καὶ ἐμορφώσαμεν τὴν γνώμην, ἧτις πολλῶν μᾶλλον ἀποβαίνει πρὸς τιμὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καθ' ἑλθου, διότι αὕτη δὲν εἶναι ἀπλῶς ὁ πρόδρομος τοῦ χριστιανισμοῦ· ἡ γνώμη ἡμῶν εἶναι ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία συμβαδίζει παραλλήλως μετὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ ὡς τοιαύτην παρουσιάζει αὐτὴν ἡ παρούσα ἡμῶν μελέτη, συμβαδίζουσα ἂν καὶ κατὰ αἰῶνας παλαιότεραν γενομένην. Οὐδαμῶς δὲ τοῦτο θαυμαστὸν εἰς τοὺς εἰδότες ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα οὐδέποτε γηράσκει, ἀλλὰ πάντοτε νεάζει, πάντοτε ἀκμάζει, πάντοτε ἀνθεῖ. Ἐξηγουμένα.

Οὐδαμῶς θέλει φανεῖ τὸ λεγόμενον παράδοξον εἰς τοὺς γινώσκοντας καλῶς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσης τῆς Ἑλληνικῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον, εἰς τοὺς γινώσκοντας, ὅτι αὕτη βραδύτερον καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῆς συνεταυτίσθησαν μετὰ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἠθικῆς ἰδέας τοῦ χριστιανισμοῦ, τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, καὶ καθ' ἑλθου μετὰ τοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι, τοῦ ἐκφράζεσθαι διὰ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς τῆς Ἑλληνικῆς εἰς πάσας τὰς μερικότητας καὶ γενικότητας καὶ τὰς ἄλλας ἰδιωτικὰς περιστάσεις μέχρι

καὶ αὐτοῦ τοῦ καθ' ἕκαστον βίου τῶν ἀτόμων, καὶ αὐτῶν τῶν συμβαμάτων αὐτοῦ, ἐν τε τῷ φυσικῷ, τῷ πνευματικῷ καὶ ἰδίως ἐν τῷ ἠθικο-θρησκευτικῷ βίῳ.

Ἄλλ' ἵνα εἴη μᾶλλον κατανοητὸν λέγω πλατύτερον: ἡ παρούσα μελέτη μου δὲν σκοπεῖ βεβαίως ν' ἀποδείξῃ τι πρὸς ὑποτίμησιν τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ τείνον, ν' ἀποδείξῃ δηλαδὴ ὅτι ὁ εἰς αἰὼν διὰ τῆς εὐγενούς ἐργασίας του καὶ τοῦ θαυμαστοῦ πνεύματός του παρήγαγέ τι, ὅπερ ὁ ἕτερος ἀπλῶς παρέλαβε καὶ ἐτροποποίησεν ἀναλόγως τοῦ πνεύματος τῆς ἐποχῆς καὶ τῶν καιρικῶν περιστάσεων, ὅτι παρέλαθεν ἀπὸ τοῦ προγενεστέρου τὴν διδασκαλίαν, καὶ τὸν τρόπον τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ βίου (humanitatem) ἢ καὶ μέρος τοῦ μεγαλείου τῆς ἠθικῆς διδασκαλίας, ἧτις διδάγματα περὶ θανάτου ἐν πολλοῖς, καὶ ἐπομένως ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς ὑπῆρξεν ἡ πρωτοπορεία τοῦ χριστιανισμοῦ, ὡς κοινῶς ὑπὸ πάντων τῶν μεγάλων φιλοσόφων κατὰ πάντας τοὺς αἰῶνας καὶ ἐδιδάχθη καὶ ἐγράφη· οὔτε σκοποῦμεν διὰ τῆς μελέτης ἡμῶν ταύτης νὰ φανώμεν καθ' ἑαυτοὺς ἀίρετικοί, ταπεινούμενοι οὕτω τὸ μεγαλεῖον τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς διδασκαλίας τοῦ Ἐσταυρωμένου, ἢ μὴ παραδεχόμενοι (συμφώνως πρὸς τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας) ὅτι ὁ χριστιανισμὸς, εἶναι ἀμεσον ἀπαύγασμα τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνεσπέρου φωτός, ἐξ ἀποκαλύψεως ἐλθὼν καὶ ἐπιφανείς, καὶ ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, καὶ ἡ θρησκεία αὐτοῦ ἐξ ἀποκαλύψεως, καὶ πληρέστατα σύμφωνος πρὸς τὰς προφητείας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καθ' ἑλθου. Ὅχι! δὲν προτιθέμεθα τοιοῦτον τι. Ταῦτα πάντα ἀποδεχόμεθα ὡς ἀληθεῖς χριστιανοὶ καὶ πιστοὶ τοῦ Ἐσταυρωμένου ὁπαδοί. Ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθημεν ἔμωσ νὰ μὴ θαυμάσωμεν ἐκεῖνο, ὅπερ ἀμέσως προβάλλει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ βαθέως Ἑλληνιστοῦ ἢ τοῦ Ἑλληνικοῦ φιλοσόφου· καὶ ἀπορίας ἀξίον φαίνεται μοι, πῶς οἱ τόσο Ἑλληνες φιλόσοφοι δὲν παρετήρησαν τοῦτο, ὑποτιθέμενοι ὅτι ἀντλοῦσιν ἀπὸ πηγῆς τὰ διδάγματα τῆς Ἑλληνικῆς αὐτῶν φιλοσοφίας· δὲν ἐκφράζω τὴν ἀπορίαν μου ταύτην περὶ τῶν Ἑυρωπαίων φιλοσόφων, διότι ἐκεῖνοι ἐλαφρῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐνόησαν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ μάλιστα τὸ ἐν τοῖς στοιχείοις καὶ ταῖς συλλαβαῖς καὶ τοῖς μορίοις ἐτι, πολλῶν δὲ μᾶλλον ἐν ταῖς λέξεσιν, ἐνδιάθετον καὶ ὑψηλὸν αὐτῆς πνεῦμα. Ὅθεν καὶ τολμῶ νὰ εἶπω ὅτι τὸ ἔργον μου φέρει κατὰ τοῦτο τοῦλάχιστον τὴν σφραγίδα τῆς πρωτοτυπίας, καὶ πρῶτον ὡς τοιοῦτον δημοσιεύεται. Τόσοι καὶ τόσοι ἔγραψαν περὶ Σωκράτους, τόσοι καὶ τόσοι ἔγραψαν περὶ Χριστοῦ, καὶ τόσοι συγκρίσεις καὶ παραβολαὶ ἐγένονον περὶ τῶν δύο τούτων προσώπων καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν, ὡς ἂν ἤθελε τις ὑπολογίσῃ τὰ περὶ αὐτῶν συγγράμματα, δὲν θὰ ἦτο ἐκτὸς τῆς ἀληθείας λέγων ὅτι ὑπερβαίνουσι τὸ ἕκατομμύριον μυριάδες ὀγκωδεστάτων συγγραφῶν ἐδημοσιεύθησαν, ἐν αἷς καὶ φιλόσοφοι καὶ ἱστορικοὶ ἐν ἐκτάσει παραβάλλουσι τὸν Σωκράτην πρὸς τὸν Χριστόν· ἀλλ' ἔμωσ ἐξ ἀπάντων τούτων οὐδὲ εἰς, καθ' ἕσπον ἐγὼ γνωρίζω, συνέκρινε καὶ παρέβαλεν ἀκριβῶς—ὡς ἐγὼ

— τὰς ἰδέας, τὰς φράσεις, καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς λέξεις ἀμφοτέρων· οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἀντιπαρέβαλεν αὐτὰ τὰ κείμενα, τὰ περιλαμβάνοντα ἀφ' ἐνός μὲν τὸν βίον καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωκράτους, ἀφ' ἑτέρου τὸν βίον καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, ἧτοι τὸν Πλάτωνα καὶ τὰ Εὐαγγέλια.

Ἄν δ' ἀπετολήσαμεν ἡμεῖς νὰ κάμωμεν τὴν σύγκρισιν ταύτην καὶ τὴν παραβολὴν τῶν λέξεων καὶ τῶν φράσεων, αἵτινες ἅπαντῶν ἐν τοῖς ἀνωτέρω μνημονευθεῖσι κειμένοις καὶ ὁμοιάζουσι καὶ ἀνταποκρίνονται πρὸς ἀλλήλας, ἐκ τοῦ Κρίτωνος, τῆς Ἀπολογίας καὶ τοῦ Φαίδωνος τοῦ Πλάτωνος ἀφ' ἐνός, καὶ τῶν Εὐαγγελίων τοῦ Ματθαίου, τοῦ Μάρκου, τοῦ Λουκᾶ καὶ τοῦ Ἰωάννου ἀφ' ἑτέρου, ἐστηρίχθημεν ἐπὶ τῆς ἰδέας καὶ τῆς γνώμης τὴν ὁποίαν πεποιθότως καὶ βασιμῶς θεωροῦμεν ὡς ἀληθῆ καὶ ὀρθήν, ὅτι μόνον οὕτως ἡ σύγκρισις καὶ πιστὴ καὶ ἀληθεστάτη εἶναι καὶ ἀναμφισβήτητος καὶ πρωτότυπος καὶ πάντων μάλιστα ἡ μόνη ἰκανὴ καὶ ἀυτάρκης νὰ παράσχη τ' ἀληθῆ συμπεράσματα ἐπὶ τοῦ τόσον σπουδαίου τούτου θέματος.

Καὶ ἀληθῆς μὲν εἶναι ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο ἠδυνάμην νὰ ἐπεκτείνω τόσον, ὥστε νὰ καταστήσω αὐτὸ ἑπταπλασίως ὀγκωδέστερον, ἀλλ' ὁ σκοπὸς μου εἶναι ἀπλῶς νὰ δώσω ποιάν τινα ὑψίζην εἰς τὸν Ἑλληνα ἀναγνώστην, ἀναφέρων μόνον τὰ οὐσιωδέστερα, παραλείπων τὰ πολλὰ καὶ ἐπαφίνων τὰ περαιτέρω νὰ κρίνη ὁ ἴδιος καὶ νὰ ἐξαγάγῃ κατὰ βούλησιν τὰ συμπεράσματα αὐτοῦ ἐλευθέρως καὶ λογικῶς, οὐδαμῶς ὑπ' ἐμοῦ ἐπηρεάζομενος. Τοῦτο δὲ κατορθοῦται ἐπαρκῶς καὶ διὰ τῆς σχετικῆς βραχείας ταύτης ἀντιπαραβολῆς τῶν χωρίων τοῦ Πλάτωνος καὶ τῶν Εὐαγγελίων, ἧτις ἀντιπαραβολὴ ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ συντομίᾳ, τῇ βραχυτέτῃ καὶ σμικρότητι, πάλιν (δύναμαι νὰ εἶπω) περιέχει ἀρκούντα στοιχεῖα, τὰ οὐσιωδέστερα ὥστε νὰ δύναται νὰ φθάσῃ ὁ ἀναγνώστης εἰς τὸν προτιθέμενον σκοπὸν.

Ἄν δὲ κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν τῶν ἀντιπαραβαλλομένων χωρίων δὲν διετήρησα καὶ τὴν χρονολογικὴν αὐτῶν ἐφεξῆς σειρὰν καὶ τάξιν, καθ' ἣν δῆλον ὅτι τὰ πράγματα λογικῶς συνέβησαν, τοῦτο οὐδὲν διαφέρει πρὸς τὸ θέμα ἡμῶν, καὶ τὸν προτιθέμενον σκοπὸν οὐδέως ἐπηρεάζει. Ἐάν ποτε ἡ μελέτη ἡμῶν αὕτη συμπληρωθῇ, ὡς ἐλπίζω, τότε καὶ ἡ ὅλη θέλει ταξινομηθῆ εὐπρεπέστερον ἐτι καὶ κανονικώτερον ὡς πρὸς τὴν μορφήν, ἐννοεῖται, διότι ἡ οὐσία πάντοτε θὰ διατελῇ ἡ αὕτη.

Γίνεται δ' ἡ παραβολὴ καὶ ἡ σύγκρισις τοῦ Πλάτωνος μόνου πρὸς τὰ Εὐαγγέλια, οὐχὶ δὲ καὶ τοῦ Ξενοφάντος, διότι ὁ Πλάτων εἶναι ὁ βαθύς φιλόσοφος· αὐτὸς καὶ μόνος δύναται νὰ χρησιμεύσῃ (καὶ εἶναι) ὁ κυρίως ἀντιπροσωπεύων τὰς αἰωνίους, τὰς ἀθανάτους, τὰς ἀμεταβλήτους πνευματικὰς καὶ ὑπερφυσικὰς τῆς ἠθικῆς ἰδέας, ὁ Ξενοφῶν δὲ ἀρμόζει εἰς τὴν περιστασιν ταύτην ἐν τῇ ἀρχῇ ἠθέλωμεν νὰ συμπεριλάβωμεν καὶ τοῦτον, ὡς τὸν κύριον καὶ φιλαλήθη, καὶ ἀξιόπιστον βιογράφον τοῦ Σωκράτους, ὡς τὸν ἠθικώτατον καὶ θεοσεβέστατον αὐτοῦ μαθητὴν. Ἄλλ' ἐν τῇ

μελέτῃ ἡμῶν ταύτῃ κυρίως δὲν πρόκειται περὶ ἱστορικῶν ἀληθειῶν τοῦ βίου τῶν συγκρινόμενων, οὔτε περὶ ἱστορικῶν ἀληθειῶν ἀναγομένων εἰς τὰς ἠθικὰς ὑποστάσεις τῶν δύο μεγάλων δικασκάλων τῆς ἀνθρωπότητος. Πρόκειται μᾶλλον ἀπλῶς περὶ τῆς εὐγενεστέρας, τῆς αἰθεριωτέρας ἰδέας τῆς φιλοσοφικῆς ἀληθείας τῆς ἠθικῆς, ἧτις θαυμασιῶς ὁμοίμορφος ἀπαντᾷ παρὰ μόνον τὸ Πλάτωνι καὶ τοῖς Εὐαγγελίοις οὐ μόνον κατὰ τὸ εἶδος, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ὕλην, κατὰ τὴν μορφήν ἅμα καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα, καὶ μάλιστα πάντων κατ' αὐτὴν τὴν ἑκφρασιν, καὶ τὸ ἄλλο γλωσσικὸν τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν ἠθικῶν ἀληθειῶν ἐνδυμα.

Οὕτως ἐκ τῶν κατωτέρω παραβαλλομένων θὰ ἴδῃ ὁ ἀναγνώστης ὅτι λογικῶς καὶ ἀνεπαισθητῶς οὕτως εἶπεν, ἀγεται εἰς τὴν ἰδέαν τὴν μόνην ὀρθήν, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ τοῦ Πλάτωνος φιλοσοφία, καὶ μερικώτερον ἡ ἠθικὴ, (διότι περὶ ταύτης κυρίως πρόκειται), ὅ ἐν εἶναι ἀπλῶς ὁ πρόδρομος τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀλλὰ πολὺ τοῦτου περισσώτερον πρὸς τιμὴν τῶν πάλαι μείζονα, καὶ ὅτι ὅχι πλέον ἰδέαι, ἀλλὰ καὶ ἡ μορφή, ἡ ἑκφρασις τῶν ἰδεῶν τούτων, καὶ λέξεις καὶ φράσεις παρελήφθησαν ἐκείθεν, καὶ τὸ θαυμασιώτερον πάντων, ὅτι τὸ δρᾶμα τοῦ δεσμοτηρίου τῶν Ἀθηνῶν ἐπανελήφθη κατὰ πάντα ὁμοίωτατον ἐν τῷ Γολγοθᾷ καὶ ἐν τοῖς πλείστοις ἐτι τῶν μερικοτήτων αὐτοῦ. αἱ δὲ ὁμοιότητες αὐτῶν, (ἢ μᾶλλον αἱ ταυτότητες ἂν εἶναι δυνατόν νὰ μοι ἐπιτραπῇ ἢ λέξιν) εἶναι πολυαριθμώταται, οὐ μόνον καθ' ὕλην, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, ἀλλὰ καὶ κατ' εἶδος· ἂν δέ τινες διαφοραὶ προσπίπτουσιν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν (μὴ ὑπερβαίνουσαι τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν τῆς ἡλικίας τοῦ Σωτήρος τῆς Ἀνθρωπότητος ἃς ἂν καὶ δευτερευούσης σημασίας παρακατιόντως ἀναγράφωμεν), αὐταὶ ἔδει κατ' ἀνάγκην διὰ λόγους ἱστορικοὺς νὰ λάθωσι χώραν, λόγους οὖς ἐν ἄλλῃ μελέτῃ ἴσως ποτὲ ἐκθέσωμεν.

Ἄλλ' ἀρκουσι ταῦτα. Ἄς μὴ ἐκτεινώμεθα πλείοτερον ἐκ φόβου μὴ τυχόν οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν ἐπηρεασθῶσιν· ἐπιθυμοῦμεν ν' ἀφήσωμεν αὐτοὺς ἐλευθέρως νὰ μορφώσωσιν οἱ ἴδιοι τὴν κρίσιν καὶ νὰ ἐξενέγκωσι τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν μετὰ τὴν ἐμβριθῆ ἀνάγνωσιν καὶ τὴν τελείαν κατανόησιν τῶν ἀναγγραφομένων χωρίων. Ἐν τέλει δὲ προστεθήσθω ὅτι διὰ τῆς λέξεως «φιλοσοφία» ἦν τοσάκις μέχρι τοῦδε ἐπανελάβομεν ἐννοοῦμεν ἰδίᾳ τὸ κεφάλαιον ἐκεῖνο τῆς καθ' ἑλθου φιλοσοφίας, ὅπερ ἀνάγεται εἰς τὴν ΘΘΙΚΗΝ. περὶ ἣν κυρίως στρέφεται ὀλοκλήρως ἡ Καινὴ Διαθήκη, καὶ ἦν πληρέστατα ἀντεπροσώπευσαν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τελειότατα καθ' ἑλθον αὐτῶν τὸν βίον ἐμπράκτως ἐξήσκησαν πάλαι μὲν Σωκράτης ὁ υἱὸς τοῦ Σωφρονίσκου, Ἀθηναῖος, βραδύτερον δὲ μετὰ τέσσαρας καὶ πλέον αἰῶνας, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς.

Ἴδου τὰ χωρία:

(ἀκολουθεῖ).

ΚΩΝΣΤ. Α. ΠΑΠΑΖΗΣ

ή δὴθεν ἐτεροβίωσις τοῦ Charlton Bastian οὐδὲν ἕτερον εἶνε εἰμὴ αἱ διαφοραὶ ἡλικίας ἐνδὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ μικροοργανισμοῦ.

Τέλος ὡς ἐν συμπεράσματι δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ὅτι καίτοι τὰ πειράματα ταῦτα τοῦ Charlton Bastian δὲν φαίνονται ἔχοντα βαθυτέραν τινα σημασίαν ὁπωσδήποτε ὅμως ἡ ἐπιστήμη πλουτίζεται διὰ νέων ἐπιγνώσεων αἵτινες δύνανται νὰ παραγάγῃσι σπουδαίας μεταβολὰς ἐν τῇ ταξινομήσει τῶν ὀργανικῶν ὄντων.

Κ. ΚΑΣΣΙΜΑΤΗΣ

« Κρητικά Διηγήματα » — Μετ' εὐχαριστήσεως μανθάνομεν ὅτι ὁ παρ' ἡμῶν γλαφυρὸς χειριστὴς τοῦ καλάμου κ. Δ. Μοσχονᾶς θὰ προβῇ εἰς ἐκδοτὴν τόμου διηγημάτων ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον. Τὰ διηγήματα τοῦ κ. Μοσχονᾶ διακρίνεται δύνανται περιγραφῆς καὶ πατριωτισμὸς ἀκραϊφνῆς, εἶναι δὲ ἀληθῆς ἐντύφηση διὰ τοὺς πραγματικοὺς φίλους τοῦ καλοῦ. Ὁ κ. Μοσχονᾶς εἶχε τὴν καλωσθένην νὰ μᾶς παραχωρήσῃ πρὸς δημοσίευσιν τοὺς « Ἀγνώστους ἥρωας » ἐκ τῶν διηγημάτων του, ἐκ τοῦ ὁποίου οἱ ἀγνώστῳι μᾶς δύνανται νὰ κρίνωσι καὶ μόνοι τῶν περὶ τῆς ἀξίας τοῦ νέου μᾶς συνεργάτου.

Ἄγγελοῦ Τανάγρα-« Πολὺ Ἀργά ». — Ἐσχάτως ἀνεβιβάσθη διὰ πρώτην φοράν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου τὸ νέον ἔργον τοῦ κ. Ἀγγέλου Τανάγρα « Πολὺ Ἀργά » μονόπρακτον κοινωνικὸν δράμα. Ἡ ὑπόθεσις του ἔχει ὡς ἑξῆς :

Ἐν γερωντοπαλλήκαρον, ὁ Σγουρὸς, ἀγαπᾷ κρυφίως τὴν νεαρὰν κόρην τοῦ φίλου του Προσύλν, τὸν ὁποῖον εὐκολύνει χρηματικῶς εὐρισκόμενον εἰς οικονομικὰ στενοχωρία.

Ἄλλ' ἡ νέα ἀγαπᾷ τὸν νεαρὸν δικηγόρον Παρθένν, δικηγόρον τοῦ Σγουροῦ καὶ τοῦ πατρὸς της καὶ ἀνταγαπᾶται ὑπ' αὐτοῦ.

Τὴν πρώτην περιπλοκὴν τοῦ δράματος φέρει ἡ λήξις ἐνός συναλλάγματος ὀφειλομένου παρὰ τοῦ Προσύλν εἰς τὸν Σγουρὸν, καὶ τὸ ὁποῖον αὐτὸς εἶνε ἔτοιμος νὰ ἀναεώσῃ. Ὀλίγαι λέξεις ὅμως διαφυγοῦσαι ἀπὸ τὸν δικηγόρον τοῦ ἀποκαλύπτουν ὅτι κάποιος ἀγαπᾷ τὴν λατρευτὴν του, καὶ ὅτι ἐν περιπτώσει οικονομικῆς καταστροφῆς θὰ τὴν ζητήσῃ εἰς γάμον, τὸν κάμουν νὰ ἀλλάξῃ τὰς ἰδέας του. Ἡ σκέψις ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ τὴν χάσῃ τὴν μιαν ἢ τὴν ἄλλην ἡμέραν, συνεισφέρει καμμίαν ἀτυχῆς ἐπιχειρήσεως τοῦ πατρὸς της τὸν κάμνει νὰ λησμονήσῃ πᾶν αἰσθημα εὐθύτητος καὶ ἀποφασίζει διὰ τοῦ λιγόντος συναλλάγματος νὰ ἐκβιάσῃ τὸν Προσύλν νὰ τοῦ δώσῃ τὴν κόρην του.

Πρὸς τοῦτο ἐπιφορτίζει ἓνα φίλον του νὰ εὕρῃ τὸν γέροντα καὶ νὰ τοῦ κάμῃ τὰς σχετικὰς προτάσεις.

Ἄλλὰ τὰ γεγονότα ἐπισπεύδονται.

Ὁ Προσύλνς φθάνει ἐξαφνα μετὰ τὴν θυγατέρα του, ὁ δὲ Σγουρὸς τεταραγμένος ἀφίνει τὸν φίλον του νὰ τὰ διορθώσῃ ὡς νομίζει.

Ἐκεῖνος πράγματι παραλαμβάνει τὸν Προσύλνν εἰς ἄλλο δωμάτιον διὰ νὰ τοῦ ὁμιλήσῃ περὶ τῆς ὑποθέσεως ἐνῶ ἡ κόρη μένει μόνη εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου τυχαίως φυλλομετροῦσα βιβλίον, ἀποκαλύπτει μερικὰ πειστήρια ἐκ τῶν ὁποίων ἐννοεῖ τὸν ἔρωτα τοῦ Σγουροῦ.

Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη συγκινεῖ τὴν τρυφερὰν της καρδίαν, ὅτε ἐξαφνα ὁ πατὴρ της εἰσερχόμενος τεταραγμένος τῆς ἀποκαλύπτει τὴν οικονομικὴν του κατάστασιν καὶ τοὺς ὄρους τοῦ Σγουροῦ.

Τὸ δίλημμα εἶναι ὀδυνηρὸν, ἀλλὰ χάριν τοῦ πατρὸς της ἐκεῖνη ἀποφασίζει καὶ δηλώνει ὅτι δέχεται τὸν ὄρον.

Ὁ Προσύλνς περιχαρῆς τρέχει νὰ φέρῃ τὴν καλὴν εἰδῶσιν, ὅτε ὁ νέος δικηγόρος ὅστις παρέδθη ἀκουσίως εἰς τὰς διαπραγματεύσεις, εἰσερχεται ἀπληπισμένος καὶ μέμφεται τὴν Πόπνν ὅτι χάριν τῶν χρημάτων δέχεται ὡς σύζυγον τὸν Σγουρὸν.

Ἐκεῖνη ἐξηγεῖ τοὺς λόγους καὶ τὴν ἀνάγκην ἥτις τὴν βιάζει νὰ δεχθῇ καὶ τὸν ἀποχαίρετ' ἀπὸ παντός. Ἄλλὰ... ὑπάρχει Θεὸς διὰ τοὺς ἐρωτευμένους! καὶ ἡ λύσις ἐπέρχεται πρὸς ἰκανοποίησιν τῶν ἐνῶ συγχρόνως ἡ ψυχὴ τοῦ ἀκροατοῦ πλημμυρίζει ἀπὸ οἶκτον καὶ συμπάθειαν πρὸς τὸ δυστυχισμένον γερωντοπαλλήκαρον.

Ὅταν δὲ ὅλοι φεύγουν καὶ αὐτὸς βλέπει διὰ παντὸς καταστραφῆν τὸ ὄνειρον τῆς εὐτυχίας του, πίπτει ἐπὶ μίᾳ καθέκλας μετὰ τὸ πρόσωπον εἰς τὴν παλάμην, ἀτενίζων περιλύτως εἰς τὸ κενόν.

Πολὺ ἄργά! Πολὺ ἄργά.

Ἀλεξάνδρα Παπαδοπούλου — Αἱ βυζαντιναὶ ἑφημερίδες ἐκόμισαν τὸ θλιβερὸν ἀγγελμα τοῦ θανάτου τῆς γνωστῆς λογίας δεσποινίδος Ἀλεξάνδρας Παπαδοπούλου.

Νεαρωτάτη εἰσέτι ἡ μεταστᾶσα ἐπεδόθη εἰς τὴν διηγηματογραφίαν ἀναδειχθεῖσα ἠθογράφος οὐχὶ τυχαία. Ἐν συνεργασίᾳ μετ' ἄλλων λογιῶν ἀνέλαβε τὴν ἐκδοσὴν ἐν Κωνιπόλει, τῆς « Φιλολογικῆς Ἠχοῦς » ἥτις ὅμως ἔσχε βραχὺν τὸν βίον. Ἡ ἑλληνικὴ λογία διωρίσθη κατόπιν τούτου εἰς τὴν θέσιν τῆς διευθυντριάς τοῦ ἐν Συλυβρία Παρθεναγωγείου.

Τὴν θέσιν ταύτην κατέλιπε πρὸ ἐτῶν ἀφήσασα τὰς ἀρίστας τῶν ἀναμνήσεων καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Κωνιπολιν ὅπου ἐξηκολούθησε νὰ γράφῃ διηγήματα, ἅτινα διακρίνονται διὰ τὴν τρυφερότητα καὶ λεπτότητα τοῦ αἰσθηματος.

Πρὸ ἐνός ἔτους ἐκλήθη εἰς Θεσσαλονίκην καὶ ἀνέλαβε τὴν διοργάνωσιν τοῦ ἐκεῖ ἰδρυθέντος Παρθεναγωγείου ὅπερ διηύθυνε μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν σοβαρὸν νόσημα τὴν ἠνάγκαζε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν γενέτειράν της.

Ἐκατονταετηρὸς ποιητριάς. — Πρὸ τινος ἑωρτάσθη ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ ἑκατονταετηρὸς τῆς Ἐλισάβετ Βrowning, ἣν ὁ Ἔδγαρ Πόε ἀπεκάλεσε « τὴν εὐγενεστέρην τοῦ φύλου της » καὶ ἡ ὁποία εἶνε μία τῶν μεγαλυτέρων ποιητριῶν — διὰ μερικοὺς ἢ μεγαλυτέρας ὁλῶν τῶν χρόνων καὶ ὁλῶν τῶν χωρῶν.

Σύγχρονος τῆς Γεωργίας Σάνδ καὶ ἀντίπαλός της εἰς τὴν δόξαν, δὲν ἔσχε θορυβώδεις περιπετείας

εἰς τὸν βίον της ὅπως ἡ συγγραφεὺς τοῦ Ἰακώβου. Μία λέξις ἀρκεῖ νὰ ζωγραφίσῃ πιστῶς τὴν Ἐλισάβετ Βrowning! ὑπῆρξε μία ψυχὴ. Ἡ Ἐλισάβετ Βrowning εἶχε λαβὴ ἀνατροφῆν καὶ ἐκπαίδευσιν ἀνωτέραν τὰ ἑλληνικὰ καὶ τὰ λατινικὰ τῆ ἴσας οἰκεία ὅπως ἡ μητρικὴ της γλῶσσα. Καὶ ἀναμφιδόλως ἡ ὑπερήφανος εὐγενὴς καὶ μελωδικὴ ψυχὴ της ὀφείλεται εἰς τὸν καθημερινὸν συγχρωτισμὸν της μετὰ τῆς ἰσχυρᾶς καὶ ἀρμονικῆς ἀρχαιότητος. Ἐμελέτησεν ἐπίσης κατὰ βάθος τοὺς κλασσικοὺς τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰς ἐπιστήμας. Ἦρξισε τὸ φιλολογικὸν της στάδιον δι' ἄρθρων εἰς διάφορα περιοδικὰ καὶ ἐξέδωσεν ἀπὸ τοῦ 1833 τόμους ποιημάτων ἐπὶ τῶν.

Ἡ νεότης, παρ' ὅτι συμβαίνει συνήθως, ὑπῆρξε δι' αὐτὴν ἐξόχως ἐπίπονος.

Τῷ 1838 ἡ θραῦσις ἐνός πνευμονικοῦ ἀγγείου ἐξέθεσεν ἀποτόμως τὴν ζωὴν της εἰς κίνδυνον. Ἦρξισε νὰ ἀναρρῶνῃ, ὅτε νέα καὶ φοβερά λύπη τὴν προσέβαλεν: εἰς ἀδελφὸς της ὃν ἐλάτρευεν ἐπίγναι. Ἐκυμαίνεται ἐπὶ πλείστα ἔτη μετὰ τῆς ζωῆς καὶ θανάτου, ἀλλ' ἡ ψυχὴ της ἀνθίστατο εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ πλῆγματα καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς θλίψεως ἐψάλλε θεοσεσίως.

Τῷ 1846, ἡ Ἐλισάβετ Barrett ὑπανδρεύθη τὸν διδάσκημον ποιητὴν Ροβέρτον Βrowning. Δέκα ἔτη βραδύτερον, ἐξέδωσε τὸ ἀριστοῦργημα της τὴν Aurora Leigh.

Κατὰ τὰ τελευταῖα της ἔτη διέμευεν ἐν Ἰταλίᾳ ἣν εἶχε ἐξόχως ἐξυμνήσῃ καὶ ἀπέθανεν ἐν Φλωρεντίᾳ τῷ 1861.

Σαλβάγειος ἐπαγγελματικὴ Σχολή. — Μία ἀπὸ τὰς σεμνοτέρας καὶ συγκινητικωτέρας ἑορτᾶς τῆς ἑλληνικῆς παροικίας ὑπῆρξεν ἡ τὸ παρελθὸν Σάββατον 25 Μαρτίου) τελεσθεῖσα ἐν Σιάττυ ἐπὶ τῇ καταθέσει τοῦ θεμελίου τῆς Σαλβαγειοῦ ἐπαγγελματικῆς Σχολῆς, σκοπὸν ἔχούσης νὰ ἐφοδιάσῃ τὰ τέκνα τῶν λαϊκῶν τάξεων διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς.

Ἀνγγελῶν πρὸς τοῦτοις δωρεὰ τοῦ Προέδρου κ. Μπενάκη πρὸς ἰδρυσὴν Ὑψανοτροφείου καὶ τοῦ κ. Γ. Ζερβουδάκη πρὸς σύστασιν νέας ἀστυκῆς σχολῆς.

Τιμὴ εἰς τὴν εὐγενῆ τριάδα ἥς τὸ παράδειγμα εἶθε νὰ εὐρίσκη πάντοτε μιμητὰς μετὰ τῶν μελῶν τῆς παροικίας μας.

Ἡ ἐπιστήμη ἐν Ἰαπωνίᾳ. — Ὁ καθηγητὴς Κ. Miwa τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Τόκιο τελευταίως ἐν ἄρθρῳ του ἐν τινι ἀμερικανικῷ περιοδικῷ παρεπονείτο κατὰ τοῦ περιοδικοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου, ὅτι κρίνει μετὰ μεροληψίας τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τοὺς ἐκπαιδευόντας ἐν Ἰαπωνίᾳ. Κατ' αὐτὸν οἱ ἑφημεριδογράφοι ἔχουν ἄδικον ἐπιμένοντες εἰς τὴν

δὴθεν ὑπερηφάνειαν τῶν Ἰαπώνων καθηγητῶν καὶ τῶν μαθητῶν των. Οἱ Ἰάπωνες καθηγηταὶ ἔχουν τόσον τὸ ἀληθῆς ἐπιστημονικὸν πνεῦμα, ὅσον καὶ πᾶς ἄλλος ἐξ οἰασθῆποτε χώρας. Ἄλλοτε, ἐθεωροῦντο αἱ ἀνατολικαὶ διάνοιαι ὡς μὴ ἐπιδοόμεναι εἰς τὰ ἀνώτερα μαθηματικά: κατὰ τὸν κ. Miwa εἶνε τελείως ἐσφαλμένη αὕτη ἡ ἰδέα. Καὶ χωρὶς νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὸ γεγονός ὅτι καὶ οἱ Ἰνδοὶ φημίζονται οἱ τὴν εἰδικότητα των εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐπιστήμης, ὑπενθυμίζει ὅτι ἡ μελέτη τῶν μαθηματικῶν ἐν Ἰαπωνίᾳ ἐκαλιεργεῖτο πρὸ αἰῶνων. Ἀπὸ πολλῶν γενεῶν Σίναϊ καὶ Ἰάπωνες γνωρίζουσι τὴν ἑλλησιν καὶ τὴν παραβολὴν καὶ σήμερον δὲ οἱ Ἰάπωνες ἐπιδίδονται ὅχι ὀλίγον εἰς τὰ μαθηματικά. Καὶ ἀναφέρει ὁ κ. Miwa τοὺς συμπατριώτας του τοὺς διακριθέντας εἰς αὐτὰ, τὸν καθηγητὴν Fujisawa καὶ τὸν καθηγητὴν Nagaoka.

Εἰς τὴν σεισμολογίαν οἱ Ἰάπωνες ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν ἀθηνικότητα: οἱ συχνοὶ σεισμοὶ οἱ ὁποῖοι συμβαίνουν εἰς τὴν χώραν των, τοὺς παρεκίνησαν νὰ ἀσχοληθῶσιν εἰς τὴν ἐπιστήμην ταύτην: ὁ καθηγητὴς Sekiya ἐφεύρεν ὄργανα σεισμογραφικὰ ἐπιτυχέστατα. Ὡς πρὸς τὴν χημείαν πολλοὶ καθηγηταὶ Ἰάπωνες κατέγιναν εἰς ἐρεῦνας σπουδαιοτάτας, πολλὰκις ἐπ' ὀφελείᾳ καὶ καλλιτερίᾳ τῆς ἐντοπίου βιομηχανίας. Καθηγητὴς τις τῆς φαρμακολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Τόκιο κατόπιν ἐρευνῶν καὶ πειραμάτων ἐπιστημονικῶν κατώρθωσε νὰ καλλιεργήσῃ σπουδαίως τὴν ἐξαγωγήν τῆς κάμφορας. Ἡ ναυπηγικὴ προόδευσε μέχρι βαθμοῦ τελειότητος ἐν τῇ πατρίδι τῶν χρυσανθῆμων.

Μεθ' ὑπερηφάνειας ἀναφέρει ὁ κ. Miwa τὸν μηχανικὸν Shimose, ἐφευρέτην τῆς ἀκάπνου πυρτισοῦς ἥτις τόσα κενὰ προξέεινδεν εἰς τὸν ρωσικὸν στρατὸν κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον.

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἰατρικὴ ἔχει προοδεύσῃ ἐν Ἰαπωνίᾳ: οἱ ἱατροὶ Shiga καὶ Miwa εἶνε γνωστοὶ καὶ εἰς τὴν Ἀυτικὴν Εὐρώπην διὰ τὰς ἐρεῦνας των περὶ δυσεντερίας καὶ ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος ὅλος γνωρίζει τὰς βακτηριολογικὰς μελέτας τοῦ ἱατροῦ Kitasato.

Ὁ ἠλεκτρισμὸς ἐπὶ ἐνός πολεμικοῦ ἀποπλοίου. — Ὁ ἠλεκτρισμὸς παίζει σπουδαῖον ρόλον εἰς τὰ πολεμικὰ πλοία καὶ ἀρκοῦν μερικὰ πληροφορία, διὰ νὰ τὸ ἀποδείξουν. Τὸ γερμανικὸν θεωρηκτὸν « Βρουνσβικ » φωτίζεται ὑπὸ 1100 λυχνιῶν, ἔχει δὲ 4 προβολεῖς γιγαντιαίας, ὃν ἕκαστος ἔχει δύναμιν 61 ἑκατομμυρίων κηρίων. 17 ἠλεκτρικοὶ ἀνεμιστήρες καταναλίσκουν δύναμιν 65 ἵππων. Δὲν ἀναφέρονται τοὺς ἀπείρους μικροὺς ἀνεμιστήρας εἰς τὰς αἰθούσας καὶ τοὺς κοιτώνας καὶ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν ὅτι σημεῖα καὶ φανοὶ ἀναγκαῖοι ἐν καιρῷ μάχης φωτίζονται δι' ἠλεκτρισμοῦ. Βοηθητικὰ συσκευαὶ διὰ τὸ πυροβολικὸν τοῦ πλοίου καὶ διὰ τὰ πολεμοφόδια δι' ἠλεκτρισμοῦ κινούμενα ἀπαιτοῦν δύναμιν 250 ἵππων. Παραλείπομεν τὰ τηλεγραφικὰ καὶ τηλεφωνικὰ σύγγραμμα, καθὼς καὶ τὴν τοῦ ἀνευ σύγματος ἐγκατάστασιν. Θὰ προσθέσωμεν ὅτι ἀπαιτεῖται ἀκόμη ἠλεκτρικὴ δύναμις 520 ἵππων διαμοιραζομένη εἰς τὰ ἐργαστήρια ἐπιδιορθώσεων, ἀντλίας κτλ.

ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΟΙ ΠΑΝΑΙΓΥΠΤΙΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Μετά μεγάλης επιδελνικότητας έτελέσθησαν έν Καίρω οί πρώτοι Παναίγυπτιοί άγώνες ούς έδτεψε πρωτοφανής έπιτυχία και οϊτινες διήρκεσαν έπι τρεις ήμέρας (25-28 Φεβρουαρίου), προσδώσαντες νέαν αίγλην εις την λίαν ζηλευτήν έν παντί εύγενεί έργω δρᾶσιν τοῦ έν Αιγύπτω Έλληνισμού.

Νικηταί άνεδείχθησαν οί έξής :

Δρόμος 100 μέτρων — Πρώτος Ίατροῦ τοῦ Έλλην. Γυμναστ. Συλλόγου τοῦ Πόρτ-Σαϊδ. — Δεύτερος Αύγερινός τοῦ «Ίφίτου» Καίρου.

Άρσις βαρῶν — Α'. Ρήντελ τῶν «Φιλάθλων» Άλεξανδρείας, έγείρας 71 κοιλά. Β'. Βαρανάκης, 68 κοιλά, έπίσης τῶν «Φιλάθλων».

Άλμα σύνθετον εις μήκος και ύψος — Νικηταί, Άκεστορίδης τοῦ «Ίφίτου» και Δεσποτόπουλος τῶν «Φιλάθλων».

Δρόμος 800 μ. — Α'. Αναστασιάδης διανύσας τὰ 800 μ. 2' 55", τοῦ «Ίφίτου», Β'. Άργύρης έπίσης τοῦ «Ίφίτου».

Σφαιροβολία — Α', Βαρανάκης τῶν «Φιλάθλων» ρίψας εις μήκος 11,45, Β'. Κατσούλης τοῦ Π. Σαϊδ 11,16

Δίζυγα — Α'. Άκεστορίδης τοῦ «Ίφίτου» Β'. Δεσποτόπουλος τῶν «Φιλάθλων».

Άλμα άπλοῦν — Α'. Κολλάρος «Ίφίτου» πηδύσας εις μήκος 2 και 77 1)2, Β'. Φραντζίδης τοῦ «Ήρακλέως» 2 και 66.

Λαμπαδηδρομία — Α'. Συνοδινός και Παρούσης Β'. Πανᾶς και Μενδρινός άπαντες τοῦ «Ίφίτου».

Άλμα τριπλοῦν — Τσαλουμάς «Φιλάθλων» πηδύσας εις μήκος 12 και 81, Β'. Κολλάρος τοῦ «Ίφίτου» 12 35.

Ίππικόν έφαλτήριον — Α'. Άκεστορίδης Β'. Πανᾶς άμφοίτεροι τοῦ «Ίφίτου».

Άλμα εις ύψος — Νικηταί Τσαλουμάς τῶν «Φιλάθλων» και Αύγερινός τοῦ «Ίφίτου» πηδύσαντες άμφοίτεροι εις ύψος 1 και 48.

Άναρτήσις έπί κάλω — Α'. Δεσποτόπουλος, Β' Βελισσαρίδης, άμφοίτεροι τῶν «Φιλάθλων».

Δρόμος 1500 μ. — Άναστασιάδης διανύσας τὰ 1500 μ. εις 5' 10, Β'. ό Δευτεραίος άμφοίτεροι τοῦ «Ίφίτου».

Δρόμος 400 μ. — Α'. Παρούσης εις 1' 3" 4)5, Β'. Εύγενίδης εις 1' 4" άμφοίτεροι τοῦ «Ίφίτου».

Μονόζυγον — Α'. Δεσποτόπουλος τῶν «Φιλάθλων» Β'. Άκεστορίδης τοῦ «Ίφίτου».

Διεγκυστίδα — Νικηταί οί άθληταί τοῦ «Ίφίτου».

Δισκοβολία — Α', Βαρανάκης «Φιλάθλων» 29,65 μ. Β'. Κατσούλης τοῦ Π. Σαϊδ 29,05 μ.

Άλμα έπι κοντῶ — Α'. Τσαλουμάς τῶν «Φιλάθλων» πηδύσας 2 μ. και 80 κκι Β'. Χαλκωματᾶς τοῦ «Ίφίτου» 2,70.

Άρσις βαρῶν δι' άμφοτέρων τῶν χειρῶν — Νικηταί Βαρανάκης και Ρήντελ τῶν «Φιλάθλων» έγείραντες 110 κοιλά.

Άκόντιον. — Α'. Πανᾶς Β'. Παρούσης και Άργύρης άπαντες τοῦ «Ίφίτου».

Κρίκοι — Πρώτος Άκεστορίδης «Ίφίτου», δεύτερος Δεσποτόπουλος τῶν «Φιλάθλων».

Δρόμος 110 μετ' έμποδίων — Πρώτος Παρούσης εις 1' 17" 1)5 τοῦ «Ίφίτου», δεύτερος Τσαλουμάς τῶν «Φιλάθλων» εις 2'.

Λιθοβολία — Πρώτος Κατσούλης τοῦ Π. Σαϊδ 16,17, δεύτερος Βαρανάκης τῶν «Φιλάθλων» 16,07.

Δρόμος 10 χιλιομέτρων — Άρθούρος Μάρσον τοῦ «Ίφίτου» διανύσας τόν δρόμον εις 37' 56" 3)5, Β'. Παπαναστασίτου τῶν «Φιλάθλων» θῆσας μετά 43".

Γάλη — Νικηταί Τορνεζάκης τῶν «Φιλάθλων» και Ψαλτόπουλος τοῦ «Ίφίτου».

Πανελλήνιοι άγώνες.—Κατά τοὺς τελεσθέντας έν Αθήναις Πανελληνίους άγώνας εις τὰ άθλητικά άγωνίσματα οί Σύλλογοι οί συμμετασχόντες αὐτῶν έλαβον τὰ έξής βραβεΐα :

Α) ό Πανελλήνιος 9 πρώτα, 6 δεύτερα, και 8 τρίτα α. Νικηταί: Γεωργαντᾶς, Δεμέστιχας, Μπανίκας, Μύλλερ, Σπετσιώτης.

Β) Ή Γυμναστική Έταιρία Πατρῶν 8 πρώτα, δεύτερα και 1 τρίτον. Νικηταί: Τόφαλος, Χριστόπουλος, Διακίδης, Παλαιολόγος και Άναστασόπουλος.

Γ) Ό Έθνικός 7 πρώτα, 6 δεύτερα και 5 τρίτα. Νικηταί: Κουτουλάκης (Μαραθώνιος δρόμος), Γιαννικόστας, Ίωσήφογλου, Κουντουριώτης, Τουφερίης, Σαντοριναίος, Καλλυβάς.

Δ) Ό Πειραιϊκός 2 πρώτα, 6 δεύτερα και 5 τρίτα. Νικητής: Τσασανίφος.

Ε) Ό Παναχαϊκός (Πατρῶν) 2 πρώτα, 3 δεύτερα και 1 τρίτον. Νικηταί: Μακρίης και Παπαγεωργίου.

ΣΤ) Ό «Σύλλογος Άμαρουσίου» έν τρίτον.

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ ΣΙΓΑΡΕΤΤΑ

ΗΛ. Δ. ΠΡΟΤΟΠΑΠΙΑ & ΣΙΑΣ

ΟΔΟΣ ΣΕΡΠΙΦ ΠΑΣΑ

ΑΝΕΞΑΝΔΡΕΙΑ